

HY+

HELSINKIN YLIOPISTON KOULUTUS- JA KEHITTÄMISPALVELUT IIV
HELSINKI UNIVERSITY OF EDUCATION AND DEVELOPMENT SERVICES IIV
HELSINKI YLIOPISTON KOKOAMINEN
HELSINKI UNIVERSITY OF EDUCATION

KOULU MERKITYKSELLISENÄ KASVUYHTEISÖNÄ PROSESSIKOULUTUS MODUULI 2: LUOVUUS

MIKÄ ON HY+

HY+ on Helsingin yliopiston rahastojen omistama täydennyskoulutusyhtiö. Edistämme jatkuvan oppimisen toteutumista sekä Suomessa että kansainvälisesti.

HY+:lla on jo yli 40 vuoden kokemus täydennyskoulutuksesta. Autamme rakentamaan tuoreesta yliopistollisesta tutkimustiedosta työelämälähtöisiä koulutuksia asiakkaidemme tarpeisiin. Hyödynnämme ajankohtaisia opetusmetodeja ja digitaalisuuden mahdollisuuksia. Pyrimme jatkuvasti kehittämään opetuksemme sisältöä ja pedagogiikkaa vastaamaan yhteiskunnan ja työelämän muutoksiin.

Kokemuksemme opetustoimen henkilöstökoulutusten järjestämisestä on pitkä ja laaja-alainen. Täydennyskoulutuksissamme yhdistyvät kasvatustieteellisen tiedekunnan tuorein tutkimustieto, käytännön sovellukset ja ajankohtaiset ilmiöt. Koulutuksemme pätevoittävät opetusalan henkilöstöä sekä vahvistavat työhyvinvointia ja oppilaitosten johdon ja opettajien osaamista.

KOULU MERKITYKSELLISENÄ KASVUYHTEISÖNÄ PROSESSIKOULUTUS

Prosessikoulutuksen tavoitteena on vahvistaa osallistuvien koulujen lasten, nuorten ja aikuisten merkityksellisyyden ja osallisuuden kokemista, edistää lapsen oikeuksien toteutumista, lisätä koettua hyvinvointia, ehkäistä kiusaamista ja kouluväkivaltaa sekä vähentää turvattomuuden, uupumuksen ja pahoinvoinnin kokemuksia kouluissa. Prosessikoulutuksessa osallistujat 1) perehtyvät tutkimusperäiseen tietoon sekä kansallisiin ja kansainvälisiin linjauksiin ja suosituksiin; 2) saavat koulutusta tutkimusperustaisiin menetelmiin; ja 3) edistävät opitun levittämistä omista kouluistaan ja kunnissaan.

Koulutuksen punaisena lankana kulkee dialogisuus, luovuus ja systeminen tarkastelu.

Prosessikoulutus koostuu neljästä moduulista, jotka ovat merkityksellisiä kohtaamisia koulussa, luovuus, koettelevat kasvatustilanteet ja kumppanuus. Prosessikoulutuksen moniääninen kouluttajatiimi muodostuu tutkijoista ja ammattilaisista. Lisäksi lapsen ja vanhemman näkökulma painottuu koulutuksen sisällöissä.

MODUULI 2: LUOVUUS

Koulutuspäivien sisällöt:

- Välitehtävien käsittely
- Mentalisaatio - avain luovuuteen
- Luova teknologiakasvatus
- Intuitio, improvisaatio ja inkluusio – eli läsnäoloa ja leikillisyyttä
- Koulu lapsen ja nuoren maailmojen yhdistäjänä: yhteisöllisen vaurauden näkökulma esimerkkinä Hip hop pedagogiikka
- Hyvinvointia positiivisen kautta!

Työpajat

- Arvostava katse koulun aikuisen työväliseen: voimauttavan valokuvan työpaja
- Kuvataide – nähdyksi tulemisen taika
- Rap-musiikki tunteiden sanoittajana
- Musiikki kohtaamisen kanavana – tarinoita sairaalakoulun musaluokasta.

Päivien reflektio

Tästä tiedostosta löydät koulutuspäivien kouluttajien jaettavaksi annetun luentomateriaalin, mikäli kouluttaja on sen jakanut. Materiaalia käytettäessä viitataan tekijänoikeuksia noudattaen materiaalin tekijään/tekijöihin, joiden nimi/nimet löytyvät eri osioiden yhteydessä.

Luentojen lisäksi koulutuspäivissä painottui toiminnallinen ja kokemuksellinen työskentely.

VIERAILEVAT KOULUTTAJAT

Kuva: Laura Vesa

Elina Kontu

Kati Sormunen

Hanna Lampi

Kaisa Vuorinen

Niina Rätty

Kuva: Henry Salmi

Tuomas Kauhanen

Mika Saatsi

Salla Sunttila

MENTALISAATIO – AVAIN LUOVUUTEEN

Elina Kontu

Psykologian professori, Tampereen yliopisto

KL, erityisopettaja, musiikki- ja psykoterapeutti

Tutkimusjohtaja, Helsingin yliopisto

Varhaiserityiskasvatuksen dosentti, Turun yliopisto

Kanssakulkijana

Dialogisuus, dynaamisuus,
interprepatiivisuus,
narratiivisuus
VUOROVAIKUTUKSESSA

Mentalisaatio

- Kyky pitää mielessä oma ja toisen mieli
- Mahdollistaa omien tunnetilojen ja mielen sekä toisen ihmisen mielen ymmärrystä samaan aikaan
- Tietoisuus siitä, mitä omassa mielessä liikkuu ja havainnoidaan toisen mielen liikkeitä ja reagoidaan molempiin

- MENTALISAATIO JA LUOVUUS
 - uteliaisuus
 - leikillisuus

Mieli ja mielen toiminnot

Mieli on suhteita

- aivojen, kehon, ympäristön, toisten ihmisten

Mieli on

- muuttuva ja ympäristön muutoksiin sopeutuva

Mieli on

- kehittyvä ja eheytyvä

Mieli

- on toimintoja, taitoja ja ominaisuuksia

Mieli on

- joukko asioita

Mieli ei ole

- joko terve tai sairas

MIELEN PERUSTA

TOIMINNOT

Ajattelu	Haluaminen
Havaitseminen	Kuvitteleminen
Kokeminen	Toivominen
Tietäminen	Ymmärtäminen
Muistaminen	Tiedostaminen
Tunteminen	Päätöksenteko
Tahtominen	Tavoitteellinen toiminta

OMINAISUUDET

Uskomukset

Tajunta

Tietoisuus

Intentionaalisuus

Rationaalisuus

Älykkyys

Henkilöys

Mentalisaatio

- Antaa työkaluja
- Monia ulottuvuuksia
- A) Sosiaalista älykkyyttä – miten havainnoin toisia –ilmeitä, eleitä –
teen tulkintoja – oikeita tai virheellisiä
- Oman mielen tapahtumat ja toisen ihmisen tapahtumat – erillisyyden
ymmärtäminen – näen vähän toisen mieleen
- Uteliaisuus - kysy
- B) Otan vastaan toisen kokemuksen – tarvitaan empatiaa

- Turvallisuus auttaa, että teemme oikeampi tulkintoja toisesta
- Ryhmässä erilaisia tunteita – systeeminen mentalisaatio
- Turvattomuus, rauhattomuus sosiaalisissa tilanteissa
- Ei tunteiden tunnistamista vaan koko mielen tunnistamista ja oman mielen
- Oman mielen prosessit, itsetuntemus – vahvuudet ja putoamiset
- Oma mieli on läpinäkymätön – kunnioitus ja uteliasuus oman mielen tulkintaan – kuuntele omaa kehoa

Kysy, tarkista

- Mentalisaatio lisää turvallisuutta vuorovaikutuksessa
- Mentalisaatio voi olla implisiittistä tai eksplisiittistä
 - Jos vuorovaikutukseen tulee kupruja tarvitaan eksplisiittistä mentalisaatiota:
 - Pysähdy, rauhoita itsesi (jotta et tee automaattisia tulkintoja), tutki (hidasta ja kysy), uskalla kertoa
 - Mentalisoida – otetaan puheeksi sitä, mitä tapahtuu
 - Ihmisellä on kyky mentalisoida, mutta mentalisointikyky vaatii jalostuakseen ympäristöä, se ei itsenäisesti kehity

Vuorovaikutussuhteiden repertuaari käyttöön

- Dialogisuus
 - Kuuntelee niin, että toisen tekee mieli puhua ja/tai ilmaista itseään
 - Vastata niin, että toisen ymmärrys edistyy
 - Rakentaa yhdessä – yhteiseksi ymmärrykseksi
 - Pohtia ja reflektoida, mitä toisen puhe herättää itsessä (epäröivä, omakohtainen puhe, oma kokemus kuulluksi tulemisesta)
- Dynaamisuus
 - Arvioida sensitiivisesti toisen tilannetta ja vaikuttamismahdollisuuksia
 - Antaa vihjeitä siitä, miten vuorovaikutustilanteessa edetään
 - Johdonmukainen, tavoitteensuuntainen toiminta
 - Tapahtuu muutosta, kun toinen tulee kuulluksi ja rauhassa pääsee tutkimaan tilannetta monesta näkökulmasta
 - Herkkyyttä, jolloin suhteessa muovautuminen on yhteisöllistä, joustavaa, vuorovaikutuskumppaneista ja kokemuksista riippuvaista

- **Interprepatiivisuus**

- Tarvitaan kuvittelun taitoa, jotta voi asettua toisen asemaan
- Tästä seuraa mielen lukemisen taito, joka on näkökulman vaihtamisen taitoa
- Kanssasäätely eli se, että yhdessä säädellään ja molemmat yhdessä vuorovaikutussuhdetta ja vuorovaikutustilannetta
- Tunteiden säätelyä
- Tulkkina oleminen? – ei niin, että esittää tulkintoja toisen kommentteista vaan ehkä toistaa, mitä toinen on sanonut ja kysyy tarkentavia kysymyksiä

Toisen kohtaaminen on tunteiden kohtaamista

- Tunteet ovat läsnä jatkuvasti
- Tapahtumat ja tilanteet saavat aikaan meissä reaktioita
- Tunteet aiheuttavat muutoksia mielen ja kehon tilassa
- Tunteet ohjaavat toimintaa sosiaalisissa tilanteissa
- Tunteet muokkaavat kehon vireystilaa
- Tunteet vaikuttavat siihen, miten ympäristön tapahtumia havainnoidaan ja tulkitaan

Ymmärrys tunteista

- Yhteenkuuluvuus – ihmisen tärkeimpiä perustarpeita
- Tunteet antavat palautetta esim. arvioimalla sosiaalisia tilanteita – palaute tulee välittömästi eikä vaadi tahdonalaista järkeilyä
- Tunteet ovat hyvä esimerkki mielen, aivojen ja kehon yhteistyöstä
- Emootiot koetaan kehon eri osissa ja ilmaistaan kasvojen ilmeinä ja kehon asentoina
- Perusemootiot: onnellisuus, viha, pelko, suru, info ja yllättyneisyys koetaan, tunnistetaan ja ilmennetään melko samalla tavalla eri kulttuureissa
- Sosiaaliset emootiot: rakkaus, ylpeys, kateus, halveksunta liittyvät ihmissuhteisiin

Tunteet ovat läsnä aina vuorovaikutustilanteissa

- Tapahtumat ja tilanteet saavat aikaan meissä reaktioita sekä muuotksia mielen ja kehon tiloissa
- Tunteet ohjaavat toimintaa sosiaalisissa tilanteissa ja muokkaavat kehon vireystilaa
- Tunteet vaikuttavat siihen, miten havainnoimme ja tulkitsemme ympäristön tapahtumia
- Tunteiden perustehtävä on edistää hyvinvointiamme – henkilökohtainen tunnemaailmamme ja tapamme reagoida on ratkaisevan tärkeää hyvinvoinnillemme

Tarttuvat tunteet

- Tunneilmaisujen havaitseminen antaa meille ymmärrystä toisten aikomuksista ja mielen sisällöistä
- Tunteet tarttuvat (suru, aggressiivisuus, innostus) tahtomattamme
- Onnellisuus, viha, pelko, suru ja ilo koetaan, tunnistetaan ja ilmennetään melko samalla tavalla
- Asenteiden ”tarttuminen” useimmiten vaatii tahdonalaista ponnistelua
- Tunteita koetaan kehon eri osissa ja ilmaistaan kasvojen ilmeinä ja kehon asentoina

Tunteet ovat reaktioita tai kokemuksia

Tunnereaktiot

- Tiedostamattomat ja automaattisesti tunneprosessit
 - Tunneilmaisu
 - Muutokset
 - Aivotoiminnassa
 - Kehon toiminnassa
 - Käyttäytymisessä

Tunnekokemukset

- Tietoinen osa tunneprosessia
 - Tietoisuus tunnetilasta
 - Tietoisuus tunteen aiheuttajasta

Tunteet ja tarpeet käsikädessä

- Tunteet antavat palautetta
 - perustarpeista; nälkä, jano, uni
 - tunteet voivat olla opittuja
 - kun arvioidaan sosiaalisia tilanteita – palaute tulee välittömästi tahdonalaista järkeilyä
 - vaikuttavat siihen, miten ympäristön tapahtumia havainnoidaan
- Tunneilmaisujen havaitseminen antaa meille ymmärrystä aikomuksista ja pystymme ennakoimaan toisten toimintaa havainnointikyky heikkenee iän myötä

Tunteet säätelevät mielen toimintaa

- Tietoiset tunnekokemukset
 - Signaaleja siitä, että kehossa ja mielessä on tapahtunut merkittäviä muutoksia, jotka on huomioitava
- Kyky tietoisuuteen – oman olemassaolon ymmärtäminen ja sen tarkasteleminen objektiivisesti ja ulkopuolelta
- Tunteet ovat hyvä esimerkki mielen, aivojen ja kehon yhteistyöstä
 - Tunteiden määrä saattaa pienentyä
 - Myös sosiaalisissa tunteissa (liittyvät ihmissuhteisiin), kuten ylpeys, kateus, halveksunta, myös rakkaus ilmenee muutoksia

Tunteiden tehtävä

- **MIELIHYVÄ**
 - Mielihyvän kokemukset ohjaavat ihmistä kohti hyödyllistä toimintaa – perustarpeiden tyydyttäminen aiheuttaa voimakkaita mielihyvän kokemuksia
 - Kokemus (myönteiset tunnereaktiot) auttavat elimistöä palautumaan stressitilasta
- **PELKO**
 - Auttaa meitä välttämään haitallisia tilanteita ja välttämään niitä ennakolta
 - Tapahtumat, jotka uhkaavat psyykkistä tai fyysistä hyvinvointiamme

Häpeästä

- Minätietoisuustunteita (Jefferey Stuewieg: häpeä, nolous, ylpeys, nöyryytyksen kokemus, syyllisyys)
 - Sopeutumisen työkalut
 - Mielessä olevia ihmisarvon mittareita
- Häpeän tarkoitus on hyvä; mukauttaa meitä sääntöihin, jotta voimme kokea yhteenkuuluvuutta
- Epäonnistuminen (tai uskomus epäonnistumisesta) vastavuoroisuudessa herättää häpeän
- Psykkinen ja fysiologinen tila – omasta mielestä ansaittu

Häpeä ja syyllisyys sekoittuvat

- Syyllinen
 - Ajattelee tehneensä väärin
 - Pohtii, mitä väärää tulikaan tehneeksi
- Häpeäherkkä
 - Uskoo olevansa huono/paha ihminen
 - Kyseenalaistaa koko minuutensa
- Syyllisyys on häpeää hyödyllisempi sopeutumismekanismi

EMPATIA - MYÖTÄTUNTO

- ▶ Kohtaaminen on ensimmäinen tukitoimi
- ▶ Lapsen kuntoutus on kaikkien lapsen lähellä olevien aikuisten tehtävä!
- ▶ Lapselle on tarjottava sellaista tukea, jota hän tarvitsee!
 - ▶ Ongelmaorientoitunut
 - ▶ Yhteisöorientoitunut

Elina Kontu

1/26/23

Pohtikaa erilaisia kohtaamisen tapoja ja tulkintoja, joita lapsen vuorovaikutussuhteissa ilmenee!

22

”MULTA EI KOSKAAN KYSYTTY MITÄÄN”

Elina Kontu

Kuuluvuuden tunteen puuttuminen on tuhoisaa. Vaikutus on psyykinen, fyysinen, myös vaikutus akateemiseen suoritukseen.

Opettajien tulkinta voi olla ”se on sellainen erikoinen, siksi se ei saa kavereita. Eihän se osaa olla normaalisti”.

Kun ei saa tukea, oppilas usein vetäytyy. Käytös voi olla vetäytymistä tai aggressiivista, joskus molempia vuorotellen.

1/26/23

23

- ▶ Koulun aikuisten välinpitämättömyys aiheuttaa kuulumattomuuden tunnetta ja luottamuksen puutetta. Syntyy epäluottamus, joka johtaa turhautumiseen ja toivottomuuteen:
- ▶ Ilmapiiri on sidoksissa opettaja- luokkatoveri- kouluyhteisö- suhteisiin.
- ▶ Onko koulussa yhteinen arvopohja aikuisten kesken, nostetaanko arvopohja esille? Rehtorin merkitys suuri.

Elina Kontu

1/26/23

”Turha
opiskella, kun
ei kukaan
välittäny”.

24

Taiteen merkitys pedagogiikassa

- TAIDE ymmärretään laajasti:
 - Taide on kokemus
 - Taide on ilmaisun, viestinnän, kannanoton ja mielihyvän väline
 - Taide vaikuttaa tunteisiin ja ajatteluun
 - Taide muuttaa ihmistä ja yhteiskuntaa
 - Taide on tapa ajatella, erityisesti sellaisia asioita, joita varten ei ole muuta kieltä olemassa
 - Taide on tarinoita, musiikkia, piirroksia, tanssia, kuvia, liikettä, draamaa, elokuvia....

Mikä vaikuttaa?

- Vuorovaikutussuhde
 - Luottamus, katse, sanat, kosketus, sensitiivisyys
- Oppimis- ja adaptaatiomekanismien kautta mieleen
 - Tottuminen, palkkiot, motivaatio
 - Mukautuminen, sopeutuminen fyysiseen, sosiaaliseen ja kulttuuriseen ympäristöön

Mikä vaikuttaa?

- Sensitiivinen vuorovaikutussuhde
- Rauhoittuminen, rentoutuminen, jännitysten laukaisu, mielen ja kehon aktivointi, lisää mielen hyvinvointia
- Ilmaisuu ja vuorovaikutus ei- kielellisiä ja toiminnallisia menetelmiä käyttäen
- Taide vahvistaa tunteiden ilmaisua ja mielikuvitusta ja luo edellytyksiä ymmärtää itseä ja muita
- Mielikuvitus on osa vuorovaikutusta
- Transitionaalitila / potentiaalinen tila: kulttuurinen kokemus
 - Siirtymäobjekti
- Vygotsky (1931); Winnicott (1971); Dewey (1957); Lobman (2010); Nussbaum (2011)

Leikin merkitys luottamussuhteen rakentamisessa

- Turvallinen vuorovaikutus ja asiantuntijan mukanaolo leikissä –turvapaikka (mielikuva tai todellinen),
- Leikki alkaa vastavuoroisuudesta - rentoutumisharjoitukset
- Leikissä asiantuntijan tulee tukea lapsen taitoa käyttäen mielikuvitustaan ajattelunsa tukena – mieltä vakauttavat ankkurit (lelu, esine, kuva jne.)
- Parhaimmillaan leikissä rakennetaan elämänkertomusta, johon lapsi voi myöhemmin liittää myös kaikkein pahimmat ja vältetyimmät muistot

Mitä leikin jälkeen?

Musiikki

Kuvataide

Tanssi

Liikunta

Draama

Elina Kontu

Elina Kontu

Luovat tilanteet

- Luodaan turvallinen ilmapiiri – opettaja mukana
- Havainnoidaan lasta
 - Laukaisevat tekijät, tunteet, kehon tuntemukset
 - Rakennetaan yhdessä lapsen kanssa keinoja tuntea ja säädellä tunteita
 - Haastavat tunteet; pelko, syyllisyys, häpeä
- Lapsen voimaantumisen – käsitys itsestä muovautuu positiivisemmaksi

Kuvittelun ja näkökulman vaihtamisen taito

Auttaa minua ymmärtämään, että en tiedä
lapsen todellisesta tilanteesta mitään!

Luovissa tilanteissa ollaan ikään kuin
transitionaalitilassa, lapsen mieli on
”lepotilassa” – mieli ”sisäisen ja ulkoisen
todellisuuden välissä”

Sensitiivinen ja intensiivinen vuorovaikutus

- Yhteinen ilo ja kiinnostus
- Jäljittely, rytmit, toistot, musiikki
- Aikaa aloitteille, odota, kuuntele
- Yllätykset, jännitys, odotus
- Fyysinen kontakti
- Ylitulkitse, tulkitse
- Vuorottele, osoita miten vuorotellaan

Lapsi tarvitsee

- Tarvitsee varhaiskasvatuksessa ja koulussa kokonaisvaltaisesti hänen kasvuaan ja hyvinvointiaan tukevaa toimintaa; pedagogiikkaa, tukea arjen toiminnoissa, keskustelua, luottamuksellisia ihmissuhteita, lämmintä vuorovaikutusta, turvallisia aikuisia ympärilleen

Dialogisuus kommunikaatiosuhteessa

- Ollaan samalla portaalla, kanssakulkijoita
- Rakennetaan yhdessä – yhteiseksi ymmärrykseksi
- Pohditaan ja reflektoidaan, mitä toisen puhe herättää itsessä (epäröivä, omakohtainen puhe, oma kokemus kuulluksi tulemisesta)

Dynaamisuus kommunikaatiosuhteessa

- Arvioida sensitiivisesti toisen tilannetta ja vaikuttamismahdollisuuksia
- Antaa vihjeitä siitä, miten vuorovaikutustilanteessa edetään
- Johdonmukainen, tavoitteensuuntainen toiminta
- Tapahtuu muutosta, kun toinen tulee kuulluksi ja rauhassa pääsee tutkimaan tilannetta monesta näkökulmasta
- Herkkyyttä, jolloin suhteessa muovautuminen on yhteisöllistä, joustavaa, vuorovaikutuskumppaneista ja kokemuksista riippuvaista

Interprepatiisuus kommunikaatiosuhteessa

- Tarvitaan kuvittelun taitoa, jotta voi asettua toisen asemaan
- Tästä seuraa mielen lukemisen taito, joka on näkökulman vaihtamisen taitoa
- Kanssasäätely eli se, että yhdessä säädellään ja molemmat yhdessä vuorovaikutussuhdetta ja vuorovaikutustilannetta
- Tunteiden säätelyä
- Tulkkina oleminen? – ei niin, että esittää tulkintoja toisen kommentteista vaan ehkä toistaa, mitä toinen on sanonut ja kysyy tarkentavia kysymyksiä

Kommunikaatiosuhde

- Tulee kuunnella niin, että toisen tekee mieli puhua
- Vastata niin, että toisen ymmärrys edistyy
- Rakentaa tietoa ja ratkaisuja yhdessä niin, että asian omistaminen pysyy toisella niin, että toinen voimaantuu ja kokee itsensä oman asiansa omistajaksi, subjektiksi
- Toisen kunnioittamisen tulee välittyä vuorovaikutustilanteessa – tämä edellyttää tunteiden säätelyä

elina.kontu@tuni.fi

<https://research.tuni.fi/kontu/>

Elina Kontu

HELSINGIN YLIOPISTO

LUOVA TEKNOLOGIAKASVATUS

Kati Sormunen,
Helsingin yliopisto

@kylmaoja

OPPIMISEN JA ASIANTUNTIJUUDEN TULEVAISUUDEN HAASTEITA (Homer-Dixon, 2001)

Globaalit muutokset

- Ilmaston muutokseen, maapallon kestäkykyyn ja radikaaliin eriarvoisuuteen liittyvien kasautuvien ongelmien ja riskien muodostama inhimillisen kekseliäisyyden kuilu.

Yhteiskunnalliset muutokset

- Työelämän jatkuvan muutoksen vaatima opiskelun ja työn elinikäinen vuorottelu, samalla kun monet nuoret menettävät jo koulun aikana kiinnostuksensa opiskeluun

Koulujärjestelmän ja työelämän suhteet

- Työelämä asettaa muuttuvia osaamisen, innovaatioiden tuottamisen ja yhteisöllisen työskentelyn vaatimuksia, joita on vaikea opiskelun aikana ennakoida

Kai Hakkarainen, <https://youtu.be/-K8JgRDeUNw>

Millaista osaamista koulutuksessa tulisi korostaa?

(OECD Learning Compass 2030; Bosch ym., 2022)

Peruskompetenssit

Mitä tehdään (käsitteet, periaatteet, prosessit)?

Miten tehdään (tutkiminen, ongelmanratkaisu, suunnittelu)?

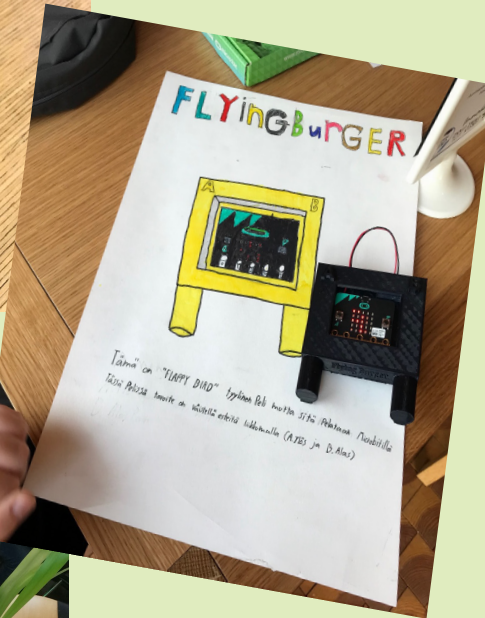
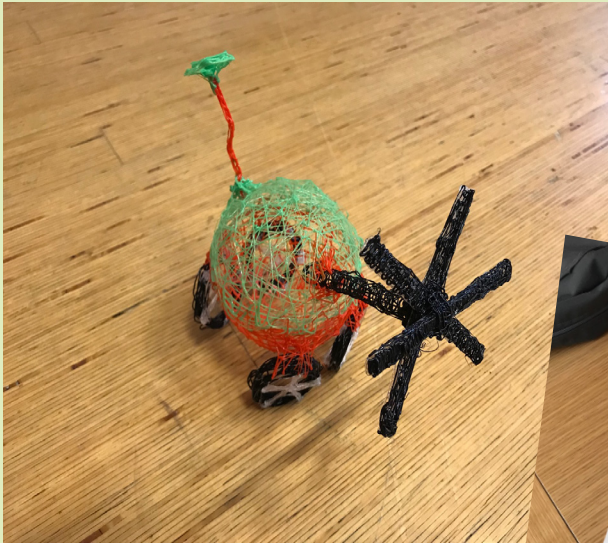
Empatia, minäpystyvyys, vastuullisuus, yhteistyökyky

Kriittinen ja luova ajattelu, digitaalinen osaaminen, oppimaan oppiminen, itsesäätely

Sosiaaliset ja emotionaaliset taidot

Kognitiiviset ja metakognitiiviset taidot

Bosch, N., Lavonen, J., & Kangas, K. (2022). Learning to Create - Creating to Learn. Teoksessa T. Korhonen, K. Kangas, & L. Salo (Toimittajat), *Invention Pedagogy: The Finnish Approach to Maker Education*, 56-69. Routledge.

Tarve

- Opetusmenetelmille, jotka motivoivat ja aktivoivat kaikkia oppilaita.
- Käytännön osaamisen ja niihin liittyvien taitojen nostaminen akateemisten taitojen rinnalle.

(Sormunen, 2020)

→ **Luova teknologiakasvatus**

Sormunen, K. (2020). *From inclusive practices to personal strategies – Teachers and students designing together digitally supported science learning*. Artikkeliväitöskirja, Helsingin yliopisto.

Teknologia

Teknologiaa on kaikki ihmisen jotakin hyödyllistä tarkoitusta varten valmistamat asiat (Turja, 2017).

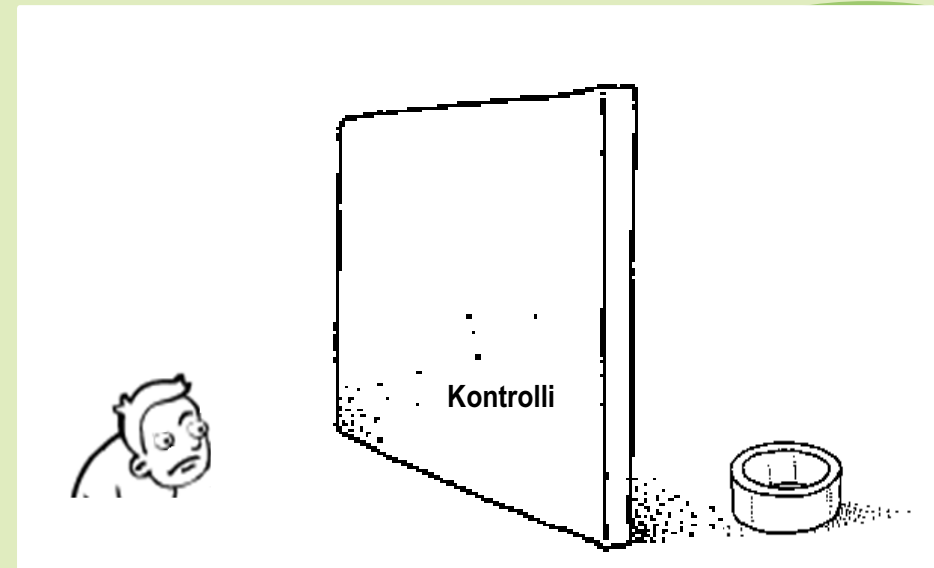
Turja, L. 2017. Teknologiakasvatus varhaisvuosina. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) *Varhaiskasvatuksen käsikirja*, 196-209. PS-kustannus.

Luovuus

(Fisher, 2005; Lavonen ym., 2022)

Luovuus on:

- kykyä tuottaa jotain uutta
- uteliaisuutta,
ennakkoluulottomuutta

Fisher, R. (2005). *Teaching children to think*. Nelson Thomes Ltd.

Lavonen, J., Korhonen, T. & Bosch, N. (2020). Luovuus ja luova ongelmanratkaisu. Teoksessa T. Korhonen, & K. Kangas (Toimittajat), *Keksimisen pedagogiikka*, 76-88. PS-kustannus.

Lapselle on ominaista luovuus ja mielikuvittelu

- Luovuus ja mielikuvittelu ovat dialektisessa suhteessa toisiinsa ja ne voidaan havaita etenkin lasten leikissä (Vygotsky, 2004).
- Mielikuvittelu vaatii aikaisempia kokemuksia ja sitä voi oppia (Vygotsky, 2004; Sawyer & DeZutter, 2009).
- Mielikuvittelun rooli on keskeinen, kun lasten kanssa tutkitaan heidän arkeen linkittyviä teemoja sekä kuvitellaan ratkaisuja ja tulevaisuuksia, joita vielä ei ole.
- Opettajan tehtävänä on luoda turvallinen ympäristö itseilmaisuun (Dere, 2019).

Dere, Z. (2019). Investigating the creativity of children in early childhood education institutions. *Universal Journal of Educational Research*, 7(3), 652 - 658.

Sawyer, R.K. & DeZutter, S. (2009). Distributed creativity: How collective creations emerge from collaboration. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 3(2), 81–92.

Vygotsky, L. S. (2004). Imagination and creativity in childhood. *Journal of Russian & East European Psychology*, 42(1), 7-97

Lasten luovuuden tukeminen

(Sormunen, Vartiainen & Kangas, submitted)

ROSKASTA INNOVAATIOON

- Maria Tähän voisi leikata reiät ja tehdä jonkinlaisen muovimekon" [Lapsi liikkuu lähemmäs muovipussia ja osoittaa pussin pohjaa]
- Opettaja "Kyllä, näin voisi tehdä" [Hyväksyy idean ja rohkaisee]
- Maria "Niinku kesämekko" [hyppii ja pyörii ympäri]
- Teacher "Kyllä"
- Olivia "Niinkuin paita"

Sormunen, K., Vartiainen, J. & Kangas, J. (submitted), *Children as inventors of sustainable future – imagination-driven approach to early STEAM education*

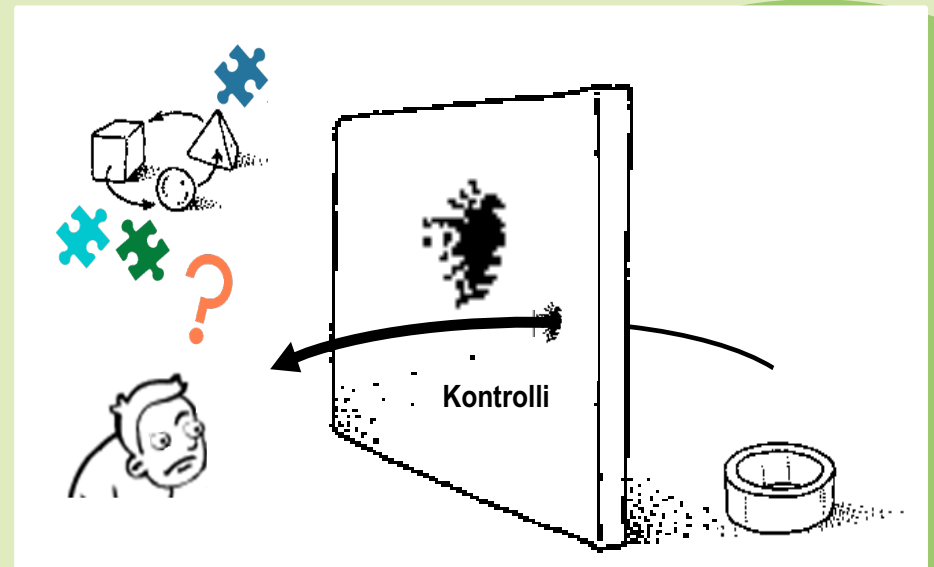

Luova ongelmanratkaisu

(Fisher, 2005; Lavonen ym., 2022)

Luova ongelmanratkaisu on:

- tietojen, asioiden, aineiden tai esineiden yhdistelyä niin, että tulos on tekijälleen uusi
- suunnittelua, vian etsintää, tehtävien ratkaisemista, luonnontieteellisten kokeiden tekemistä.

Fisher, R. (2005). *Teaching children to think*. Nelson Thomes Ltd.

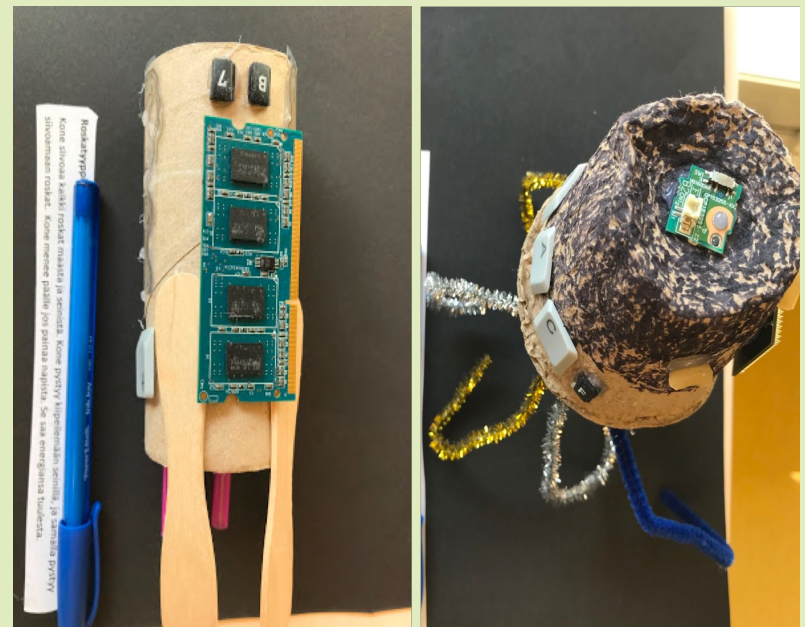
Lavonen, J., Korhonen, T. & Bosch, N. (2020). Luovuus ja luova ongelmanratkaisu. Teoksessa T. Korhonen, & K. Kangas (Toimittajat), *Keksimisen pedagogiikka*, 76-88. PS-kustannus.

Materiaali- välitteinen luovuus

- Monipuoliset materiaaliressurssit ja oppimisympäristöt voivat sytyttää mielikuvituksen ja kutsua lapset unelmoimaan ja ilmaisemaan ajatuksia (Dere, 2019).
- Materiaalilla ja taidolla käsitellä materiaaleja eri tavoin on vaikutusta luovaan toimintaan (Mehto & Kangas, painossa).

Dere, Z. (2019). Investigating the creativity of children in early childhood education institutions. *Universal Journal of Educational Research*, 7(3), 652 - 658.

Mehto, V. & Kangas, K. (in press). Materiality in maker education. In M. de Vries, R. Klapwijk, J. Gu, & C. Yang (Eds.), *Maker education and technology education. Reflections and good practices*. Brill Sense.

Luovan teknologiakasvatuksen tavoitteena on, että oppija...

MUTTA myös koulutuksellisen tasa-arvon edistäminen (digitaalinen inklusio, Burns & Gottschalk, 2019)

Digitalisaation edistämä työn murros vaikuttaa nyt ja tulevaisuudessa peruskoulun päättävien opintopolkuihin; erityisesti niihin aloihin, joihin perinteisesti akateemisilta taidoilta heikot ovat hakeutuneet.

(Andersson et al. 2016)

Oppilaiden ja opettajien sukupolvien välinen kuilu teknologian käyttötavoissa ja asenteessa vaikuttavat oppilaiden mahdollisuuksiin pärjätä digitalisoituvassa yhteiskunnassa.

(Hakkarainen ym., 2015)

Tukea tarvitsevat oppilaat ovat yleensä vähemmän hyväksytyjä luokkakavereiden keskuudessa.

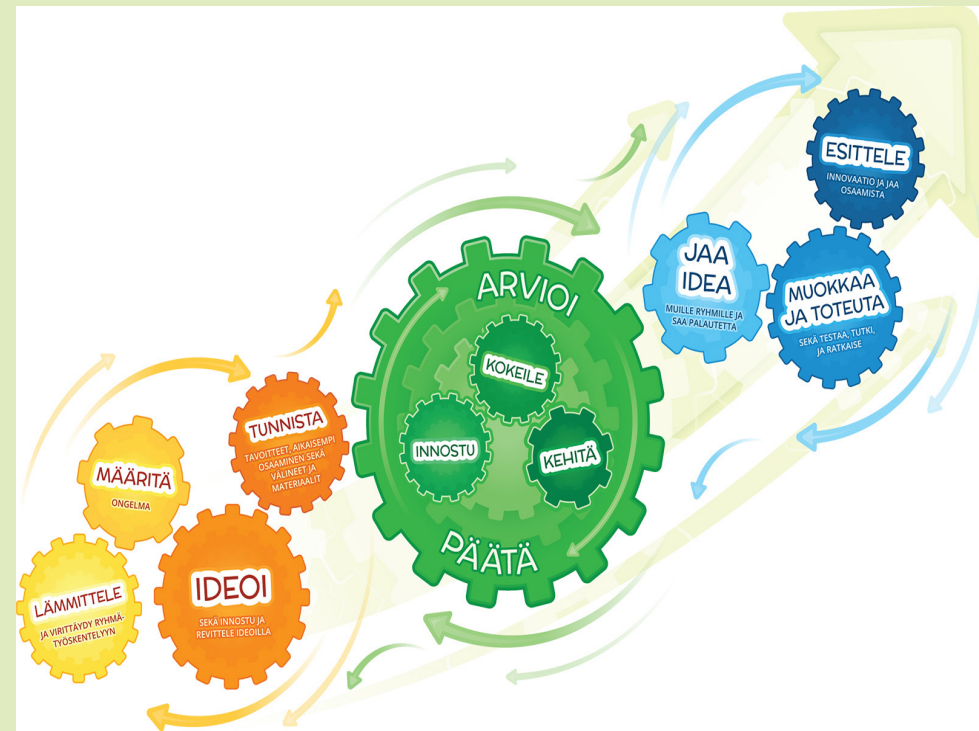
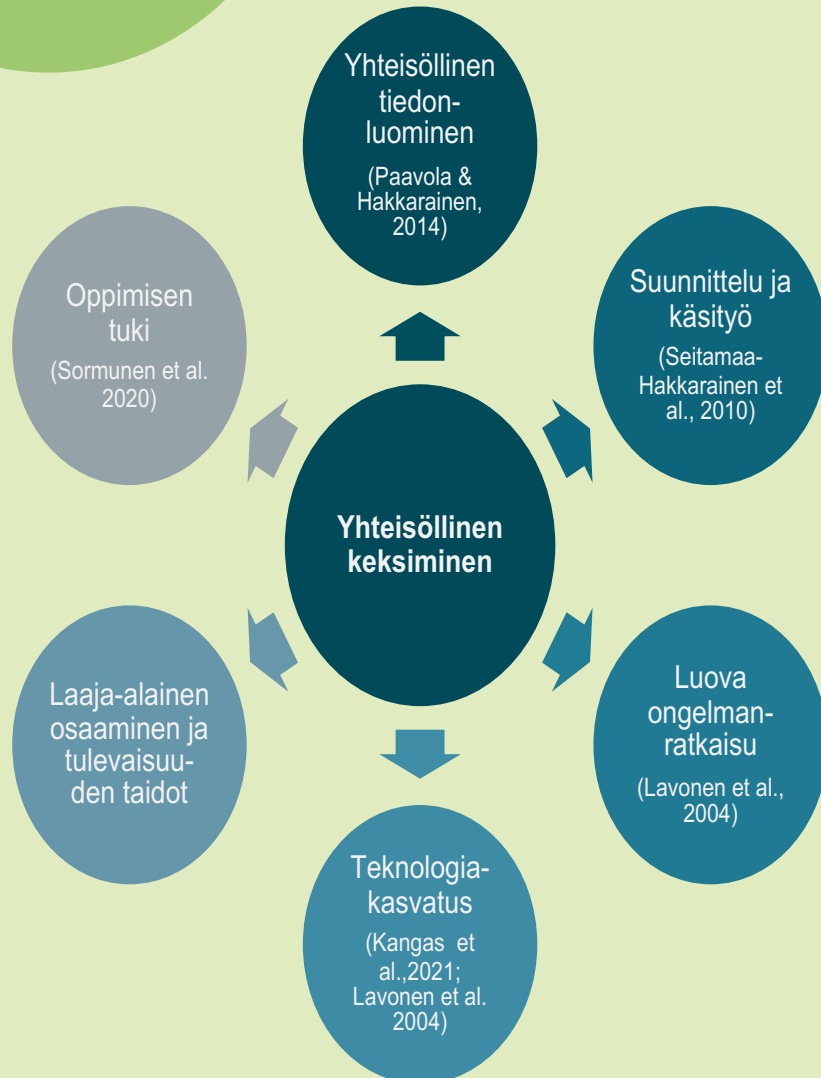
(Pijl & Frostad, 2010)

Samalla opettajat kokevat heterogeenisten oppimisryhmien ohjaamisen haastavana.

(Paju ym., 2017)

Andersson, C., Haavisto, I., Kangasniemi, M., Kauhanen, A., Tikka, T., Tähtinen, L. & Törmänen, A. (2016). *Robotit töihin. Koneet tulivat – mitä tapahtuu työpaikoilla?* Eva-raportti
Hakkarainen, K., Hietajärvi, L., Alho, K., Lonka, K., & Salmela-Aro, K. (2015). Socio-digital revolution: Digital natives vs. digital immigrants. In J. D. Wright (Ed.), *International Encyclopedia of the Social and Behavioral Sciences* (2nd Ed., Vol. 22), 918–923. Elsevier.
Pijl, S. J., & Frostad, P. (2010). Peer acceptance and self-concept of students with disabilities in regular education. *European Journal of Special Needs Education*, 25(1), 93–105.
Paju, B., Rätty, L., Pirttimaa, R., & Kontu, E. (2016). The school staff's perception of their ability to teach special educational needs pupils in inclusive settings in Finland. *International Journal of Inclusive Education*, 20(8), 801–815.

Keksimisen pedagogiikka

Korhonen, T., & Kangas, K. (Toim.) (2020). *Keksimisen pedagogiikka*. PS-kustannus.
Korhonen, T., Kangas, K., & Salo, L. (Toim.) (2022). *Invention Pedagogy: The Finnish Approach to Maker Education*. (Routledge Research in STEM Education).
Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003287360>

Geelikampa

Mitä opitaan? - oppilaan näkökulma

(Sormunen ym., 2018)

OPIN

"Et mä ajattelen
mitä mä teen,
etten vaa tee
jotai iha
päättömästi."
Oppilas 4, E

ROOLI

"Suunnittelin
niitä kuvia"
Oppilas 1, E

ROOLI

"Mä yleensä kirjoitin tai
sanoin mielipiteitä tai
kävin sahaamassa tai
liimasin."
Oppilas 2, E

OPIN

"Et kannattaa yrittää ja
ku mä oon päässy jopa
sinne messuillekki
kattoo sitä et ku me
ollaa päästy sen
geelikamman asiosta
geelikammal
esittelemään sinne nii
kyllä mä luulen, että me
saadaan se
jatkokehittelyyn."
Oppilas 5, E

HYÖTY

"No ainaki siitä niiku
ryhmädynamiikan
taidosta, eli niiku ryhmäs
toimimisesta ja sitte
siitä rakennustaidosta
tulee varmaa joskus
ainakin olemaan
hyötyä"
Oppilas 2

Kuva: Mitja Sirola, Studeo Oy, Ympäristöoppi 4

© Tabletkoulu

Sormunen, K., Hakkarainen, K., Riikonen, S., Seitamaa-Hakkarainen, P., Juuti, K., Lavonen, J. & Korhonen, T. (2018). Exploring the contribution of students with learning difficulties in an inclusive co-invention project. *Proceedings of KBSI 2018 Conference*.

Mitä opitaan? –tutkijan näkökulma

Sosiaaliset ja emotionaaliset taidot

- Minäpystyvyys
- Osallistuminen
- Yhteistyö

Peruskompetenssit

Mitä tehdään (käsitteet,
periaatteet, prosessit)?
Miten tehdään (tutkiminen,
ongelmanratkaisu,
suunnittelu)?

KÄSITYÖ JA LUONNONTIETEET

- Suunnittelu- ja suunnitteluprosessi
- Sopivien työkalujen ja materiaalien valinta ja käyttö
- Fysikaaliset ja kemialliset ilmiöt
- Ongelmanratkaisu

Kognitiiviset ja metakognitiiviset taidot

Kriittinen ja luova
ajattelu, digitaalinen
osaaminen,
oppimaan oppiminen,
itsesäätely

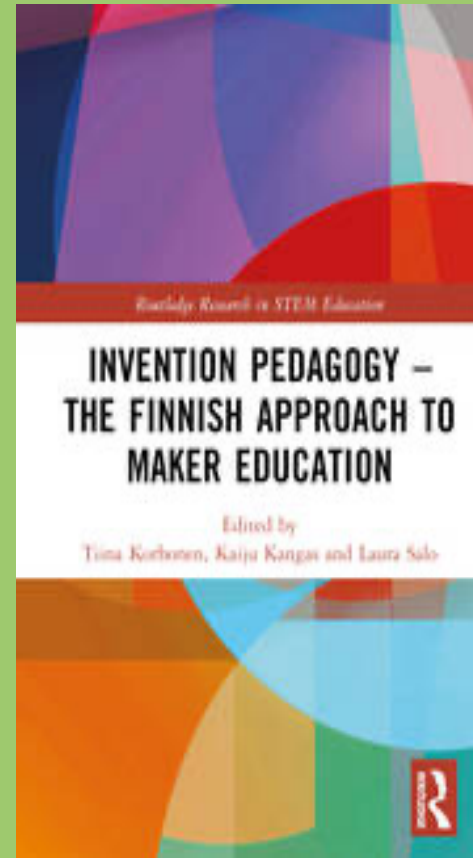
- Ajattelu ja oppimaan oppiminen
 - Monilukutaito
- Digitaalinen osaaminen
- Työelämäosaamista ja yrittäjyys
 - Vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

Sormunen, K., & Vehmaa, S.; Seitamaa-Hakkarainen, P., Lavonen, J., Hakkarainen, K. & Juuti, K.. (submitted). *Learning science through a collaborative invention project in primary school.*

*“Oon oppinut, et
kannattaa yrittää. Ja
jos mä pystyin
keksimään tän, nii must
voi tulla ehkä hyväl
tuuril kuuluisa ja
varakaski.”*

Olavi

Innokas!

Intuitio, improvisaatio ja inkluusio – eli läsnäoloa ja leikillisyyttä

25.1.2023, klo 14.30 -15.30
Hanna Lampi, KT

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Kuka sinä olet? Kuka minä olen?

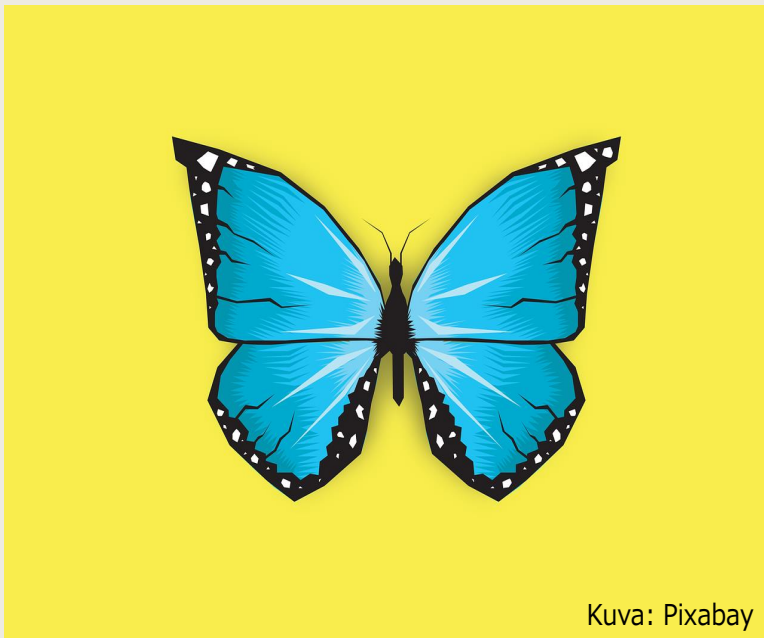

Hanna Lampi

- Varhaiskasvatuksen opettaja, Jyväskylän yliopisto 2001
- Luokanopettaja, Helsingin yliopisto 2006
- Erityisopettaja, Helsingin yliopisto 2008
- Työskennellyt esiopetuksesta yläkouluun, käänteentekevin muutos inluusiomalliseen yhteisopettajuuteen siirtyminen 2009
- Kasvatustieteen tohtori KT (väitellyt 2017 erimaalaisten lasten tulevaisuusmielikuvista)
- Ohjaava opettaja Oppimis- ja ohjauskeskus Valterissa 2018-2022
- Yliopistonlehtori elokuusta 2022
- (äiti 6- ja 8-vuotiaille lapsille, vaimo, ystävä, improaja ja paljon muuta...)

Mikä sinun salainen
supervoimasi on?
Voit kirjoittaa sen
chattiin!

Kuva: Pixabay

* Perhoshalaus on psykologi Lucina (Lucy) Artigasın kriisityössä kehittämä menetelmä. Käytetään nyt mm. Ukrainassa.

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Pysähdytään yhdessä tähän hetkeen perhoshalauksen* avulla.

E erityiskiitos jokaiselle, joka rohkenee laittaa kameran päälle.

Jatkotehtävä kiitollisuuteen liittyen.

Kolme
väärinymmärrettyä:

INTUITIO

IMPROVISAATIO

INKLUUSIO

Hanna Lampi/ 25.1.2023

**MÄ LUULEN, ETTÄ SÄ LUULET,
ETTÄ MÄ LUULEN, ETTÄ SÄ...**

**Seuraavilla kolmella dialla on
osallistujien tekemät
Jamboard- ajatusriihet
koulutuksen keskeisistä I-
sanoista...**

Kolme
väärinymmärrettyä:

INTUITIO

IMPROVISAATIO

INKLUUSIO

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Intuitio

Ota haluamasi värinen muistilappu vasemmalta (4.ylin kuvake). Kirjoita vapaasti, mitä sana tuo mieleesi, sen kummemmin miettimättä.

aavistus, joka tuntuu oikealle

Vaisto, aavistus

mielenyhteys

yleensä oikeassa

Tunne

Tärkeää, usein oikeita asioita

Kannattaa kuunnella.

ajatus

Vaisto, aavistus, "sydämen ääni"

aavistus jostakin

Monesti toimittava intuition mukaan.

Arjen aavistukset tietyissä tilanteissa

Kuuntelen intuitiotani, johtanut oikeaan suuntaan oikeastaan aina :)

Osuu yleensä oikeaan.

vaisto

vaisto

ensitunne jostain tai jostakusta

nopea ajatus asiasta tai tilanteesta

Kuuntelisin

tunne ensinäkemällä

vapaus

alitajuntainen tietäminen

ajatus siitä, mitä tapahtuu tai mitä pitäisi tapahtua

Improvisaatio

Ota haluamasi värinen muistilappu vasemmalta (4.ylin kuvake). Kirjoita vapaasti, mitä sana tuo mieleesi, sen kummemmin miettimättä.

eletään hetkessä, tartutaan tilanteeseen

heittäytyminen, avoimuus, hauskuus, luottamus

Hyvä ystävä taitava siinä.

heittäytyminen intuition viетäväksi

lennossa tapahtuvaa

Opettajan arkea

Jokapäiväistä työssä. Aina tulee yllättäviä tilanteita, joihin on improvisoitava joku toimintamalli.

Tätä olisi kiva opettaa oppilaille enemmän.

moka on lahja :)

heittäytymistä

heittäytyminen

Pakollinen paha arjessa

ovenkahvapedagogiikan kulmakivi

vapaus olla luova, ihanaa

heittäytymistä ja iloa

Opettajan työn keskiö

Tärkeää heittäytymistä

Työ vaatii jatkuvaa improvisaatiota.

Tilanteessa nopeasti reagoiminen ratkaisukeskeisesti

kamalaa ja ihanaa

Yhdessä hassuttelua

heittäytymistä, läsnäoloa

opettajalle tarpeen päivittäin

Rohkeutta heittäytyä

Inkluusio

Ota haluamasi värinen muistilappu vasemmalta (4.ylin kuvake). Kirjoita vapaasti, mitä sana tuo mieleesi, sen kummemmin miettimättä.

osallisuus ja kuulumisen tunne

Kiva kun useammat opettajat pääsisivät osallisiksi.

Yhteinen

Parhaimmillaan voimaannuttaa erilaista oppijaa.

hirveä homma

Kaunis ajatus.

kaikki yhdessä

oikeus

Kuuluminen, osallistuminen

raskasta

Kaikki mukana.

uusia ystäviä

Oppilaan etu edellä

yhteisöön kuulumisen ja osallisuus

Hyvin resursoituna ja johdettuna hyvä. Huomioitava lapsen yksilölliset ominaisuudet ja tarpeet.

Yhdessä

Toteutuuko lapsen oikeus tarvitsemaansa tukeen?

puheissa juuri nyt

Opitaan suvaitsevaisuutta

Hyvä ajatus, jos kaikki mukana

Resurssipuute

resurssit kuntoon

kaikki yhdessä, monenlaisia lapsia

hyväksymistä

kaikki yhdessä

Lapsen paras on tärkeää. Pitää huomioida myös muut oppijat.

Tietoisuus

- Ihminen on kokonaisvaltainen kehollisena toimijana.
- Ihmismieli ei keskity vain aivoihin, vaan tietoisuus on toiminnallista ja kehollista
- Kaikki viisi aistia toimivat vuorovaikutuksessa, muodostaen esiyymmärtävän (esireflektiivisen) tietoisuuden, jota suurinta osaa emme voi kontrolloida, kuten älyllistä tietoisuutta.

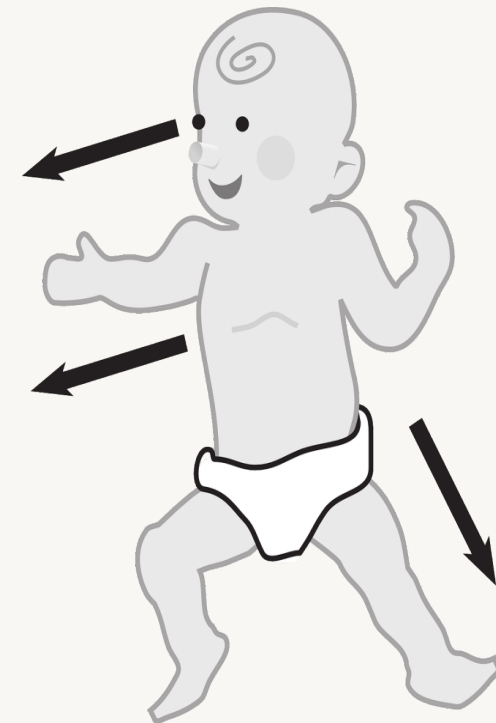
Lähteet: Petäjä, 2017,11;

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/56526/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201712214859.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Merleau-Ponty 2002: Merleau-Ponty, M. (2002). Phenomenology of perception. London: Routledge.

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Viimeaikaiset aivotutkimukset viittaavat siihen, että varhaislapsuudessa ihmisäivot toimivat hypnoosin kaltaisella taajuudella ja imevät ympäristöstä vaikutteita ja toimintamalleja. Ne ohjaavat toimintaa koko loppuelämämme, jos emme niitä tietoisesti pyri myöhemmin muuttamaan. (Raami, 2020).

Kuvio: Pixabay

Evans ja Frankishin ajattelun kaksoissysteemimalli:

Tiedostamaton,
intuitiivinen ajattelu

Tiedostettu,
rationaalinen ajattelu

Systeemi 1	Systeemi 2
Evolutiivisesti vanha	Evolutiivisesti viimeaikainen
Tiedostamaton, esitietoinen	Tiedostettu
Yhteinen eläinkunnan kanssa	Uniikki, ihmisille tyypillinen
Implisiittinen tieto	Eksplisiittinen tieto
Automaattinen	Kontrolloitu
Nopea	Hidas
Rinnakkainen tietojenkäsittely	Jaksottainen tietojenkäsittely
Korkea kapasiteetti	Alhainen kapasiteetti
Intuitiivinen	Refleктоiva
Kontekstinen	Abstrakti
Pragmaattinen	Looginen
Assosiatiivinen	Säännönmukainen
Riippumaton älykkyydosamäärästä	Linkittynyt älykkyydosamäärään

Kumpi sinulle tuntuu ominaisemmalta?

Kumpaa käytät, kun ostat asunnon?

Lähde: Juulia Petäjä
2017, Intuitio luovassa
prosessissa –
Fenomenologinen
tutkimus
improvisaatioammattilais-
ten kokemuksista.
Suomennos Evans &
Frankish 2009, 15.
kuviosta)

Hanna Lampi/
25.1.2023

"Dijksterhuis, Aarts ja Smith (2005) määrittivät, että **tietoinen mieli kykenee käsittelemään 40-50 bittiä sekunnissa, kun taas ihmisaistit kykenee käsittelemään 11 miljoonaa bittiä sekunnissa**, josta näköaistin kautta yksistään 10 miljoonaa. Heidän mukaansa päätöksentekoprosessina tämä tarkoittaisi esim. sitä, että kun talonosto vaatii 6,6 miljoonaa bittiä prosessoimista, jolloin yksistään tietoiselta mieleltä kestäisi 4 vuotta tehdä ostopäätös."

(Petäjä, 2017,14)

**Paras hetki
intuitiolle on, kun
sinulla on tylsää.
Kun katselet
vaikkapa ratikan
ikkunasta ulos ...**

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Intuition suhde tunteisiin

“Tunteiden suhde intuition jakaa tutkijoita. Toiset tutkijat väittävät intuition eroavan fundamentaalisti tunteista, jolloin tunteet saattavat viitata vanhoihin tottumuksiin, pelkoihin tai haaveisiin, eivätkä intuition...Toisaalta taas osa tutkijoista pitää emootioita merkityksellisenä elementtinä intuition toimintalogiikassa ja toisaalta intuition tunnistamisessa.” (Petäjä, J. 2017, 25)

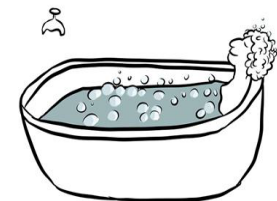
Asta Raami (2020) kiteyttää: “ **Intuitio ei ole tunne tai tunnesidos, mutta tunteet ja tuntemukset antavat meille tärkeää tietoa ja voivat auttaa päätöksenteossa.**”

Intuitio ei vedä eikä työnnä. (vertaa esim tuskan tunne työntää pois ja nautinto vetää puoleensa).

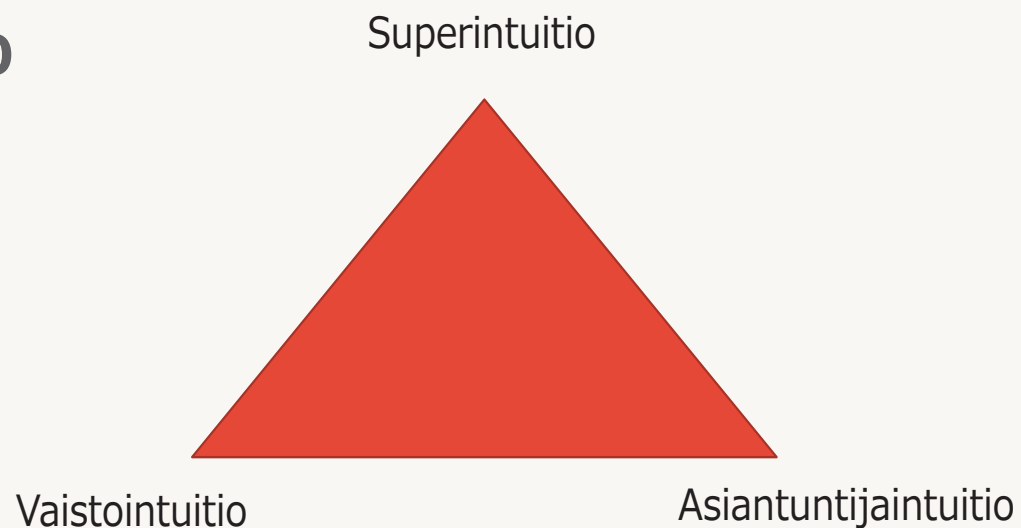
Intuitio kelluu vapaasti ja virtaa. **Sen varassa tehtyä päätöstä kuvaa usein rauha.**

KIRKKAUDEN TILA, JOKA NOUSEE HYVÄKSYVÄSTÄ LÄSNÄOLOSTA.

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Intuitio

(Kuvion lähde:
Raami, A. Intuitio
3, 2020, 116)

Onko sinulla kokemuksia intuitiivisesta oivalluksesta?

Esimerkki Asta Raamin Älykäs intuitio -kirjasta (2016) oposta, joka pohti, miksi hän ei suosittelisi kosmetologin uraa eräälle oppilaalle. Asiantuntija kyselee – ei neuvo suoraan!

Intuitio on jatkuva, ketjuttamaton prosessi, jossa tuodaan uutta tietoa.

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Lapset ovat mestareita divergentissa ajattelussa. Tutkimusten mukaan se häviää alakoulun aikana. **Miten ruokkisimme sitä?**

Luovuus on uteliaisuutta sekä itseluottamusta hylätä tutut konseptit ja sen sijaan heittäytyä tutkimaan uusia menettelytapoja ja päämääriä.

(Petäjä 2020, Roberts, 2006)

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Ajatteluprosessit tiimeissä ja työyhteisöissä

Tulokselliseen luovuuteen tarvitaan kaikkia: **divergentti** ajattelu välttämätön uutuusarvon tuottamisessa, **konvergenttiä** tarvitaan hyödyllisyyden arvioimiseen. **Emergenssi** on usein kaaokselta tuntuva, mutta välttämätön vaihe, jotta ”luodaan yhteys uusiin merkityssarastuksiin ja tulevaisuuden mahdollisuuksiin” (Joutsenvirta & Salonen, 2020).

Divergentti ajattelu –
uusien, rohkeiden ja
ainutlaatuisten ideoiden
tuottamista

Konvergentti ajattelu –
ideoiden arviointia
kriittisesti ja loogisesti,
parhaiden ideoiden
valitsemista

VIDEOVINKKI LUOTTAMUKSESTA

[http://cdn.gimletlms.com/offline/ttk/
#37e695b6-567e-4fe1-8b19-
7efbe758b865](http://cdn.gimletlms.com/offline/ttk/#37e695b6-567e-4fe1-8b19-7efbe758b865)

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Kuva: Mukailen Kukkola, Kari. (2019).
Lähteet: Nummi, Pepe. (2007, 2013); Kukkola,
Kari. (2019); Joutsenvirta, Maria & Salonen, Arto.
(2020).

Mitä ajatuksia heräsi improvisaatiosta?

Mitä tunteita herää, jos
kerron, että teemme kohta
improvisaatioharjoituksen?

Hanna Lampi/ 25.1.2023

IMPROVISAATIOSTA

"On ihmisiä, jotka sanovat mieluiten 'kyllä' ja on ihmisiä, jotka sanovat mieluiten 'ei'. Ne, jotka sanovat 'kyllä', kokevat palkkioksi seikkailuja ja ne, jotka sanovat 'ei' saavat palkkioksi turvallisuutta." - Johnstone (1996, 91)

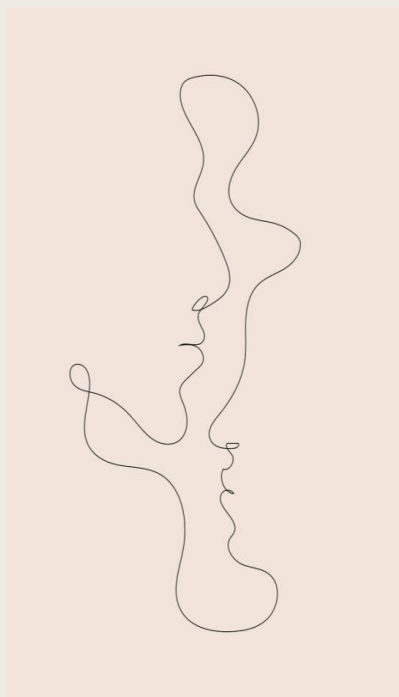
Mitä tekoäly sanoo improvisaatiosta? (Haku 23.1.2023:
<https://chat.openai.com/chat>)

Improvisaatio on musiikin, tanssin, teatterin tai muun esityksen luomista ilman etukäteen määriteltyä suunnitelmaa tai käsikirjoitusta. Improvisaatio perustuu spontaanisuuteen ja luovuuteen ja se antaa esiintyjille mahdollisuuden reagoida tilanteeseen hetkellisesti ja luoda jotain ainutlaatuista. Improvisaation käytöstä käytetään myös termiä "improv".

Entä läsnäolevasta leikillisyydestä?

Läsnäoleva leikillisuus tarkoittaa leikillisyyden ja huolettomuuden tilaan tulemistä ja siihen pysymistä täydellä mielenkiinnolla ja läsnäololla nykyhetkessä. Se on tila, jossa ihminen on vapaa pelkäämästä ja tuomitsemaan itseään tai muita, ja jossa hän voi kokea iloa ja luovuutta. Läsnäoleva leikillisuus voi auttaa ihmistä rentoutumaan, löytämään uusia näkökulmia ja parantamaan kykyään kohdata haasteita. Se on myös tärkeä osa improvisaatiota ja esiintymistäidetta.

Improvisaation opeilla työyhteisöt ja tiimit paremmiksi. Yhteisopettajuuden ydin vuorovaikutuksessa, reagoinnissa ja toisten nostamisessa.

Kuva: Pixabay

Hanna Lampi/
25.1.2023

Impron oppeja johnstonilaisittain: sovellettavissa elämään yleisesti

- Ole läsnä ja kuuntele muita.
- Hyväksy: sano "Joo ja..." ehdotuksille eli rakenna jo olemassa olevan päälle, ei sen viereen omaa palikkatorniasi
- Hyväksy omat ensimmäiset ajatukset, älä yritä keksiä mitään hauskaa tai omaperäistä:

Petäjä (2017): *"Improvisaatioteatterin introspektiivinen ja metodologinen kehittäjä Keith Johnstone (1996) korostaa omaperäisyyden juontuvan itsestänselvyydestä: mitä itsestänselvempi improvisoija on, sitä enemmän hän on oma itsensä ja omaperäisempi. Sen sijaan yrittäessään olla omaperäinen, ihminen vertailee ideoita keskenään eikä hyväksy ensimmäistä (intuitiivista) ajatusta. Ihminen ei välttämättä tiedosta torjuvansa aina ensimmäiset vastaukset, jolloin hänen täytyy tarkastella kokemusta syvällisesti ja opetella hyväksymään ne. (Johnstone 1996, 87-90.)"*

- Nosta muita, rakenna heille paikkoja loistaa, vahvistaa hyvää heissä, niin nousette kaikki ilmaan.
- Epäonnistuminen ei tee epäonnistujaa. Sehän on se lahja.
*Kompasteleminen on ei ole kaatumista, vaan eteenpäin menemistä.
Tee siitä tanssia.*
(Hannan yhdistelmä tansanialaista sananlaskua ja meemiviisautta ☺)

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Kuvat: Pixabay

Lämpö

Pariharjoitus intuitiosta ja improvisaatiosta (7 min)

Pitäkää breakout-roomissa kamerat ja mikrofonit päällä.
Ajatelkaa molemmat jotain – ihan mitä tahansa – sanaa.
Laskekaa kolmeen ja sanokaa sen jälkeen yhtä aikaa sananne

Esim.

reppu

omena

Yrittäkää keksiä näitä yhdistävä yksi sana...
1, 2, 3,

eväs

eväät

HUOM! Voitte myös kokeilla, onnistuuko leikki niin, että laitate yhtä aikaa chättiin sananne. Kirjoitatte valmiiksi ja painatte enteriä yhtä aikaa.

JOS EI IHAN NÄIN HELPOLLA TÄRPPÄÄ NIIN JATKAKAA ETEENPÄIN, KUNNES EHKÄ TÄRPPÄÄ JA SANOTTE (RIITTÄVÄN) SAMAN SANAN.

Usein joudutaan käymään kymmeniä sanoja läpi – tarkoitus on pitää hauskaa! Jos sattumalta osuu, niin hyvä, mutta se ei ole itsetarkoitus. Voitte aloittaa alusta aina, jos toinen niin haluaa.

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Kokemuksenne äskeisestä harjoituksesta?

Kuva: Pixabay

Jatketaan kolmanteen aiheeseen: **Mikä on mielestänne inklusion vastakohta?**

Hanna Lampi/ 25.1.2023

osattomuus
osaton
toiseus

välipitämättömyys

syrjäytyminen/
syrjäyttäminen

vieraantuminen
unohtaminen

ekskluusio
segregaatio

mahdollisuuden puute
kiusaaminen

osallistuminen, osallinen
osallistaminen
merkityksellisyys
vuorovaikutus
sensitiivisyys
empatia
myötätunto
yhteinen huumori
demokratia
toimijuus
tervetulleeksitoivottaminen
hyväksyminen
inkluusio
esteettömyys
eriyttäminen

mahdollisuus
mahdollistaminen
mahdollistuminen
mahdollinen...

Kuva: Pixabay

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Ymmärrys lisääntyy ja ajattelu muuttuu:

- moninainen ihmiskäsitys
- elinikäinen, aktiivinen oppimiskäsitys
- oppimisen haasteet, neuropsykologia
- ympäristön vaikutus

OSALLISUUS, YKSILÖLLINEN
TUKEMINEN,
YHTEISOPETTAJUUS,
JOUSTAVAT
OPETUSJÄRJESTELYT

Esteettömyys ja osallisuus:

- toiminnallista
- psykologista
- sosiaalista
- yhteiskunnallista (harrastukset, työpaikat jne.)

**SEGREGAATIO
~ 1945**

**INTEGRAATIO
~ 1975**

**INKLUUSIO
~ 1995**

Kolmiportainen tuki kouluihin
v. 2011 – VaKa:n 2022
LÄHIKOULUPERIAATE

Suomella vankka osaaminen erityisopetuksessa. Kaksi erillistä koulujärjestelmää.

Fyysinen läheisyys esim. erityisluokka yleisopetuksen vieressä tai yksittäinen oppilas, mutta toiseuttavana.

Yhteinen koulu /pk - leimaton tuki (esim. integroidut ryhmät)

Opetuksen ja kuntoutuksen saumaton yhteistyö

Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus v. 1948

Salamancan sopimus v. 1994

Tekoäly ja muu teknologia
Itsesäätelystä yhteissäätelyyn
Yhteiskunnan arvomuutos?

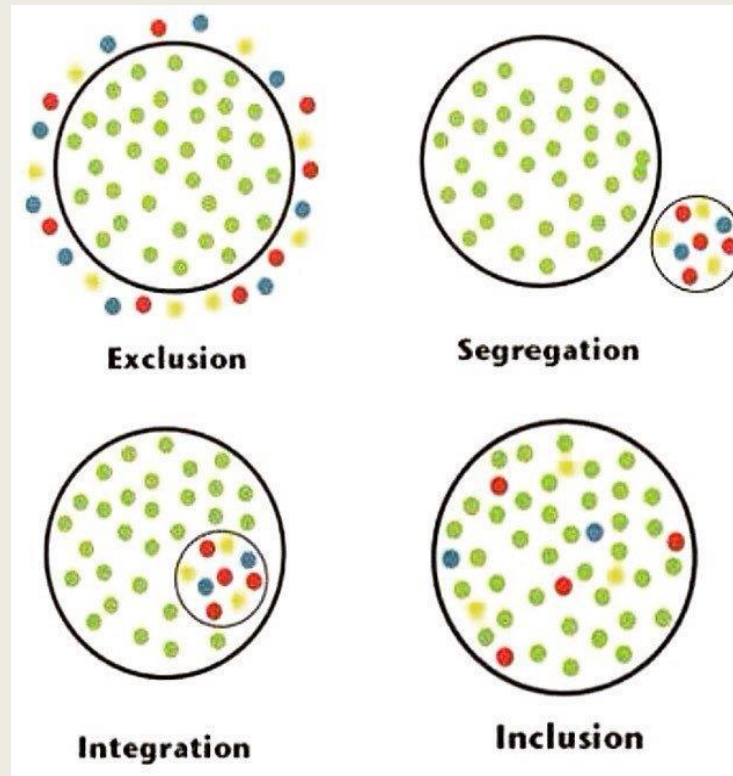
Hanna Lampi/ 25.1.2023

(KUVIO: Sirpa Ojan (2014) kuviosta muokanneet Lampi & Leino, 2021)

Mitä on inkluusio?

Toiseuden tunne säilyy tutkimusten mukaan läpi elämän.

(Ks. esim. Niemi, A-M., Mietola, R. & Helakorpi, J. (2010). http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79734/sm_012010.pdf)

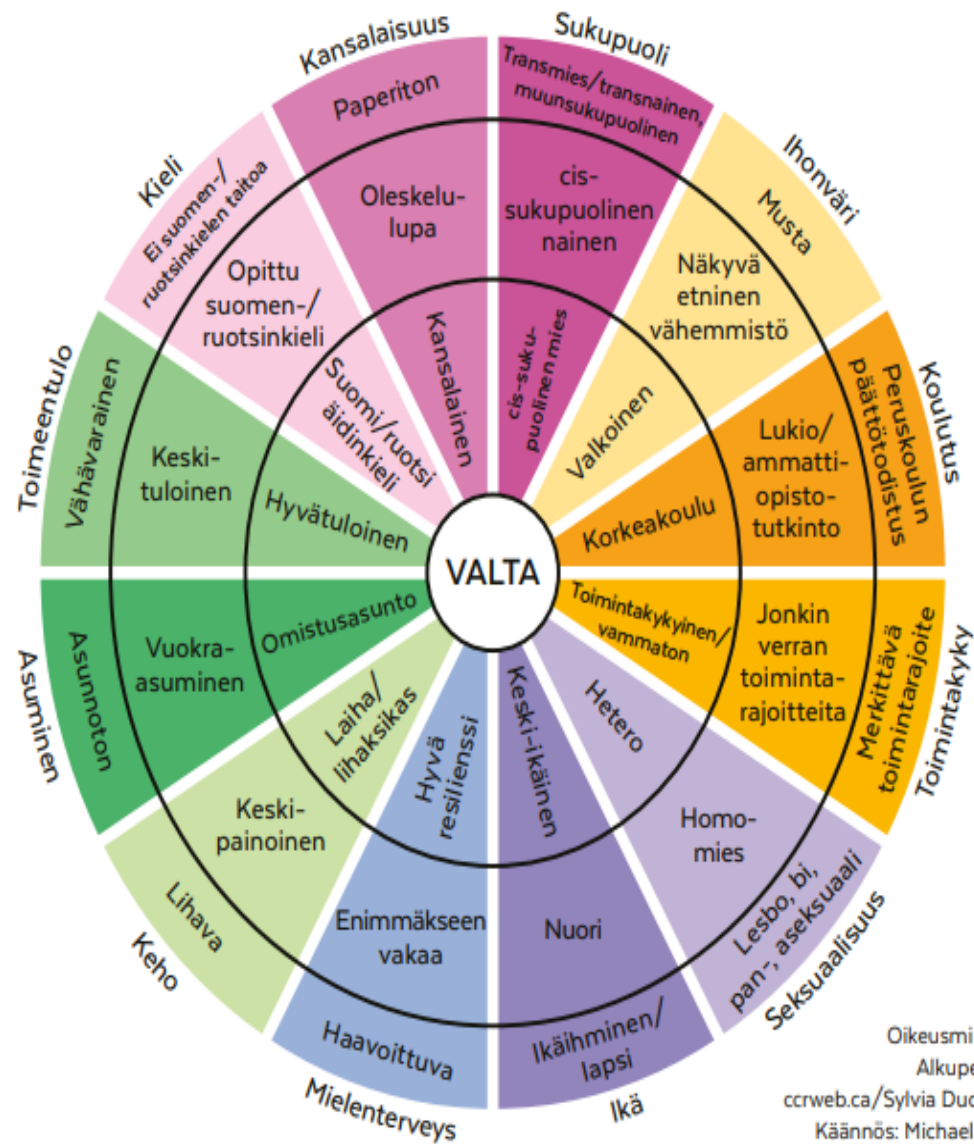
"Kokemus turvallisesta erityisluokasta tai -koulusta ei poistanut tietoisuutta siitä, että erityisluokan tai -koulun ulkopuolisissa tiloissa leimauduttiin."

Lähde: Helakorpi, J.; Mietola, R. & Niemi, A-M. 2014. Tasa-arvoisten mahdollisuuksien vuoksi erillään? Erityisluokkien oppiaat koulun sosiaalisissa ja institutionaalisissa järjestyksissä. Teoksessa Gissler, M.; Kekkonen, M.; Känkänen, P.; Muranen, P. & Wrede-Jännti, M. (toim.) Nuoruus toisin sanoen. 161–171. [THL_2014_TEE019_09062015.pdf](https://www.thl.fi/julkaisut/THL_2014_TEE019_09062015.pdf) (julkari.fi)

Koulutuksessa
katsoimme
kanadalaisen Shalley
Mooren dioja
ihmisestä ”Trivial-
pursuit-nappulana”
inkluusion kuvaajana.

Kysymys kuului,
arvostammeko kaikkia
värejä yhtä paljon?

**Kenellä on valta
etuoikeuskehän
mukaan?**

Oikeusministeriö.
Alkuperäinen:
ccrweb.ca/Sylvia Duckworth.
Käännös: Michaela Moua

Hanna Lampi/ 25.1.2023

”Yksin ei voi olla osallinen vaan osallisuus syntyy yksilön **kokemuksesta siitä, että hänen kuulumisensa ryhmään tai yhteisöön on merkityksellistä.** Osallisuus ei kuitenkaan ole ainoastaan tunne, vaan siihen liittyy usein myös **toimintaa.**”

(Ks. Esim. Hellström, V. Jurvanen, S. & Laine 2020; Hanhivaara 2006, 3; Nivala 2010, 20.
<https://www.nuorisotutkimusseura.fi/nakokulma57>)

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Kaupunki | Koulut

HS 26.9.2022

Paheksuttu inklusio onnistui espoolaisessa koulussa – Nyt oivalluksia saavutaan ihmettelemään ulkomailta asti

Espoon Lintulaakson koulussa on onnistuttu inklusiossa niin hyvin, että inklusioluokalle haluavat kaikki.

Kun seuraavaksi löydät inklusiosta kertovan lööpin tai lehtijutun, korvaapa sana esimerkiksi sanoilla ”osallisuuden tunne”, ”yhdenvertaisuus”, ”ihmisoikeus”, ”yhteenkuuluvuus” ...

HS 13.9.2022

Nasima Razmyar vaietusta ongelmasta Helsingin kouluissa: Inklusio ajaa luokkia kaaokseen

Apulaispormestari Nasima Razmyarin mukaan Helsingin kouluissa on kaoottisia luokkia, eikä kukaan halua puhua siitä ääneen.

Verkkouutiset
15.10.2022

”Inklusio ei toimi” – kouluihin halutaan palauttaa pienryhmät

PETRI LAJUNEN JULKAISTU 15.10.2022 | 12:32 → PÄIVITETTY 15.10.2022 | 12:34

OAJ:n erityisasiantuntija ja kansanedustaja ovat huolissaan luokkahuoneiden rauhattomuudesta.

IDEA: Hanna Lampi ja Juho Honkasilta

IDEA: Hanna Lampi ja Juho Honkasilta

Kaupunki | Koulut

osallisuuden tunne

Paheksuttu ~~inkluusio~~ onnistui espoolaisessa koulussa – Nyt oivalluksia saavutaan ihmettelemään ulkomailta asti

Espoon Lintulaakson koulussa on onnistuttu inkluusiossa niin hyvin, että inkluusioluokalle haluavat kaikki.

Osallisuuden tunne

Nasima Razmyar vaietusta ongelmasta Helsingin kouluissa: ~~Inkluusio~~ ajaa luokkia kaaokseen

Apulaispormestari Nasima Razmyarin mukaan Helsingin kouluissa on kaoottisia luokkia, eikä kukaan halua puhua siitä ääneen.

”Osallisuuden tunne ei toimi” – kouluihin halutaan palauttaa pienryhmät

PETRI LAJUNEN © JULKAISTU 15.10.2022 | 12:32 → PÄIVITETTY 15.10.2022 | 12:34

OAJ:n erityisasiantuntija ja kansanedustaja ovat huolissaan luokkahuoneiden rauhattomuudesta.

KESKUSTELU JATKUU...

”Satuttaa tämä Helsingin Sanomien mielipidekeskustelujen siivittämä inklusiokeskustelu, jota edelleen käydään vailla eettis-filosofista tulokulmaa. Kasvatuslehdessä julkaistiin vuosi sitten artikkeli otsikolla ”[Inklusiokeskustelu Helsingin Sanomissa 2009–2019 – diskursiivista kamppailua kaikkien koulusta](#)”.

....

”Itseäni median käymä inklusiokeskustelu satuttaa paitsi opettajana myös erityisen tuen piiriin kuuluvan lapsen äitinä.”

”Marika on vuoden 2019 matemaattisten aineiden opettaja -kunniamaininnan saanut neljän kouluikäisen lapsen äiti, joka tekee väitöstutkimusta opettajan toimijuudesta käänteisessä oppimisessa (<http://www.flippedlearning.fi>). Hänen intohimonaan on niin oppilaiden kuin opettajien tasapäistämisen lopettaminen.”

(<https://puheenvuoro.uusisuomi.fi/mrstoivola/median-kayma-inklusiokeskustelu-satuttaa/>)

Inklusio ja yhteisopettajuus tarjoaa mahdollisuuden parempaan ylöspäin eriyttämiseenkin...

Autenttisuus

"Autenttisuuteen kasvatus toteutuu parhaiten keskittymällä kasvattamaan rakkaudella ja kasvatettavien mielikuvitusta vahvistaen."

Ikonen, Essi (2020): Life, Death and Love : Phenomenological Investigations into the Messy Nature of Authentic

- ♥ **Kuka muistaa vielä J. A. Hollon ajatuksen kasvamaan saattamisesta?**
- ♥ **Kohti monimuotoisuutta luonnossa, kohti moninaisuutta ihmisissä**

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Uni-diversity

- Moninaisuus on universaalia: maailmassa kaikkialla ihmiset ovat ainutlaatuisia.
- Moninaisuus lisää empatiaa: hieman laveammalla pensselillä maalattu kuva ihmisyydestä lisää myötätuntoa itseä kohtaan, kiitollisuutta, aitoa läsnäoloa ainaisen kilpailemisen sijaan
- Hyväksytyksi tulemisen tunne on yksi ihmisen perustarpeista – ts. alkukantainen pelkomme on, ettemme kelpaa muille.

Hanna Lampi/ 25.1.2023

Lähteitä ja lisäluettavaa:

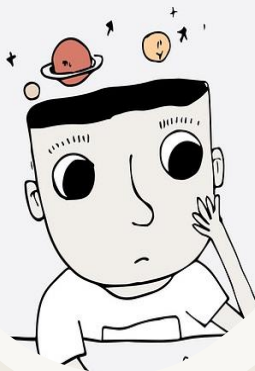
- Koponen, P. (2017): Lupa mokata. Kustantamo S&S - Schildts & Söderströms.
- Seppälä, S. (2022): 'What would happen if I said "Yes"?' : Measuring the immediate and long-term impact of improvisation training on student teachers' subjective, neuroendocrine and psychophysiological responses <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-51-8512-9>
- Siljamäki, E. (2021): Plural possibilities of improvisation in music education: an ecological perspective on choral improvisation and wellbeing <https://taju.uniarts.fi/handle/10024/7330>
- Petäjä, J. (2017): Intuitio luovassa prosessissa – Fenomenologinen tutkimus improvisaatioammattilaisten kokemuksista
- Petäjä, J & Kokko-Palmer, K. Ajatusääniä –podcast, tällä hetkellä 43 jaksoa, ja lisää tulee. <https://soundcloud.com/ajatusaania>
- Takala, M. & Äikäs, A. & Lakkala, S. 2020: Mahdoton inklusio. PS-kustannus.
- Virolainen, I. & Virolainen, H. 2018. Mielen voima oppimisessa. Viisas elämä.
- Raami, A. (2016). Älykäs intuitio. Kustantamo S&S - Schildts & Söderströms
- Raami, A. (2020) Intuitio 3. Otava

Hanna Lampi/ 25.1.2023

1.

2.

3.

Millä tunnelmilla jatkat
päivääsi eteenpäin?

Lämmin kiitos ajastanne!

Hanna Lampi, p. [0504729414](tel:0504729414)
hanna.lampi@helsinki.fi

Kuvat: Pixabay

MIKA SAATSI 26.1.23

MUSIIKKI KOHTAAMISEN KANAVANA – TARINOITA SAIRAALAKOULUN MUSALUOKASTA

KUKA PUHUU?

- ▶ Erityisopettaja
- ▶ Sairaalakoulun rehtori evp
- ▶ Työnohjaaja STOrY
- ▶ Kouluttaja

- ▶ karjalan kielen ja kulttuurin moniottelija
- ▶ karjalane muzikantti

KOULU MERKITYKSELLISENÄ KASVUYHTEISÖNÄ

- ▶ 26.1.2023 - työpaja 45 min.
- ▶ Koulutuspäivien teemana on luovuus. Päivien aiheita ovat mm. mentalisaatio, intuitio, luovat menetelmät, leikillisuus sekä yhteisöllinen vauraus.
- ▶ Musiikki kohtaamisen kanavana - tarinoita sairaalakoulun musaluokasta.

" Työnohjaaja Mika Saatsi on vaativan erityiskasvatuksen ammattilainen. Mika uskoo dialogiin ja ihmettelyyn ihmisten ja organisaatioiden kehittymisessä. Hän on dai karjalane muzikantti da karjalazen kul'ttuurin moniozuttelija".

ÄLÄ TAPA LUOVUUTTA...

PIENENNÄ ITSESI...

Mika Saatsi

YHDESSÄ

- ▶ Oppitunnin rutiinit
- ▶ Mihin haluat oppilaat totuttaa?
- ▶ Aikuisten roolit ja yhteistyö
- ▶ Yhdessä tekemistä

Kuva: Getty Images

KUN YÖ ON MUSTA, KUN YÖ RAIVOAA

- ▶ Miten valitset sopivia kappaleita harjoiteltavaksi?

Kuva: Getty Images

YHDESSÄ OMAA MUSIIKKIA!

- ▶ Sitouta, innosta, valjasta osaaminen!

Kuva: Getty Images

YHDEN SORMEN KOSKETTIMET

- ▶ Miten sovitat kappaleet ja löydät kaikille oman roolin osallistua ja oppia uutta?

Kuva: Getty Images

PERUSKOMPPI

- ▶ Mikä on oma rytmissi?
- ▶ Rummut, kävely, pilates, mikä vaan...

Kuva: Getty Images

VAHVEMMAN LAKI JA ERILAISET ROOLIT

- ▶ Tottelen vahvempaa...
 - ▶ Poisopettaminen!
- ▶ Erityisluokkaopetuksen parhaat puolet
 - ▶ Eri oppiaineet ja erilaiset ope-roolit

Kuva: Getty Images

JUHLIEN MERKITYS

- ▶ Ainutlaatuinen tunnelma
- ▶ Juhlan merkitys hyvin konkreettinen huoltajille ja lapsille
- ▶ Aikuisten heittäytymistä & lasten nostamista
- ▶ Yksi negatiivinen palaute jäi mietityttämään

Kuva: Getty Images

BASISTI JOULUJUHLASSA

- ▶ Ego-buustausta
- ▶ Tavallisuutta
- ▶ Milloin olet soittamaan oppinut...?

Kuva: Getty Images

MASKIT

- ▶ Kaikelle on paikkansa ja juhlalla arvonsa

Kuva: Getty Images

SLEEPING SUN

- ▶ Esiintymisten merkityksestä
- ▶ Ei vain juhlia
- ▶ Yhteiset kokemukset
- ▶ Kalliomaan "lapset" lavalla

Kuva: Getty Images

**KYSYMYKSIÄ?
OMIA KOKEMUKSIA?**

Palautte: mika.saatsi@gmail.com

Twitter: [@karjalahipsteri](https://twitter.com/karjalahipsteri)

KIITOS!
MENESTYSTÄ
TYÖSSÄSI!

JÄTETÄÄN HYVIÄ
JÄLKIÄ!

HY+

**KOULU LAPSEN JA NUOREN MAILMOJEN
YHDISTÄJÄNÄ: YHTEISÖLLISEN VAURAUDEN
NÄKÖKULMA ESIMERKKEINÄ KOLMAS TILA
JA HIP HOP PEDAGOGIIKKA**

PIIA RUUTU 2023

26.1.2023

1

HELSINGIN YLIOPISTON KOULUTUS- JA KEHITTÄMISPALVELUT HY+
HELSINGFORS UNIVERSITETS UTBILDNINGS- OCH UTVECKLINGSTJÄNSTER HY+
UNIVERSITY OF HELSINKI CENTRE FOR CONTINUING EDUCATION HY+

**HY+ KOULUTUS-
JA KEHITTÄMIS-
PALVELUT**

VIRITTÄYTYMINEN

MILLAISIA AJATUKSIA
SINULLA HERÄÄ
YHTEISÖLLISESTÄ
VAURAUDESTA?

MILLAINEN ON KOULUN
MERKITYS YHTEISÖSSÄ JA
NAAPURUSTOSSA?

Kuva Piia Ruutu

PIIA RUUTU 2023

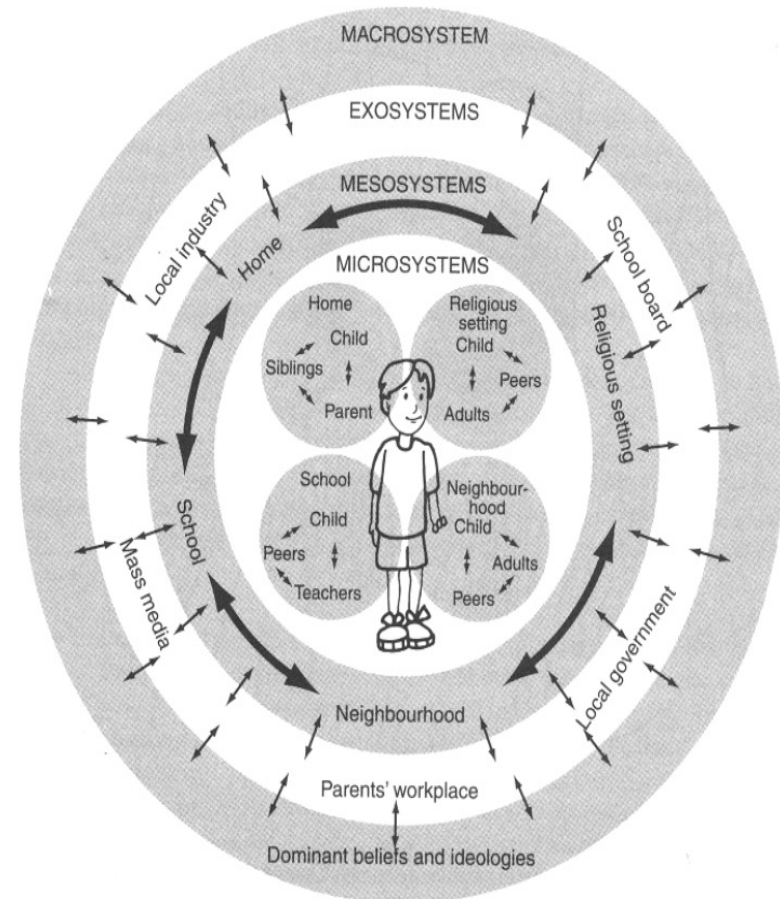
PERUSKOULUN LUPAUS?

- Alueellinen ja sosiaalinen eriytyminen ja eriarvoistumiskehityksen kiihtyminen
 - > kotitaustan merkitys kasvussa
 - > sukupuoleen liittyvät erot
- Polarisoitunut keskustelu kouluun liittyen
- Oppimistulosten heikkeneminen
- Kouluhenkilöstön ja oppilaiden jaksaminen
- Kouluakäymättömyys
- Kiusaaminen ja kouluväkivalta
- * Iltasanomien teemaviikko 08/2021:
Suomalaisen peruskoulun ongelmat

PIIA RUUTU 2023

Urie Bronfenbrennerin ekologinen systeemitteoria (ks. esim. 1979)

- Hyvin toimivat kasvuyhteisöjen rakenteet ja suhteet suojaavat lasta ja nuorta sekä edistävät tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Huonosti toimivat kasvuyhteisöjen rakenteet ja suhteet aiheuttavat lapselle ja nuorelle stressiä ja pahoinvointia sekä voivat vaurioittaa kehittyviä psyykkisiä rakenteita.
- Millaisia ovat lasten ja nuorten kokemukset kasvuyhteisöjen välisestä vuorovaikutuksesta? Millaista vuorovaikutusta lapsi/nuori oppii näissä suhteissa? Miten voimme yhdessä vahvistaa suojaavia tekijöitä ja vähentää riskitekijöitä.
- Lapsen potentiaalin saavuttaminen on yhteydessä kasvuympäristön mahdollisuuksiin tukea tämän potentiaalin saavuttamista.
- Perhe on avainasemassa sekä hyvinvoinnin että huono-osaisuuden periytyemisessä (ylisukupolvisuus).
- Miten koulu on suhteessa lapsen muihin maailmoihin: kotiin, vapaa-ajan yhteisöihin, harrastuksiin ja asuinalueiden yhteisöjen toimintaan?

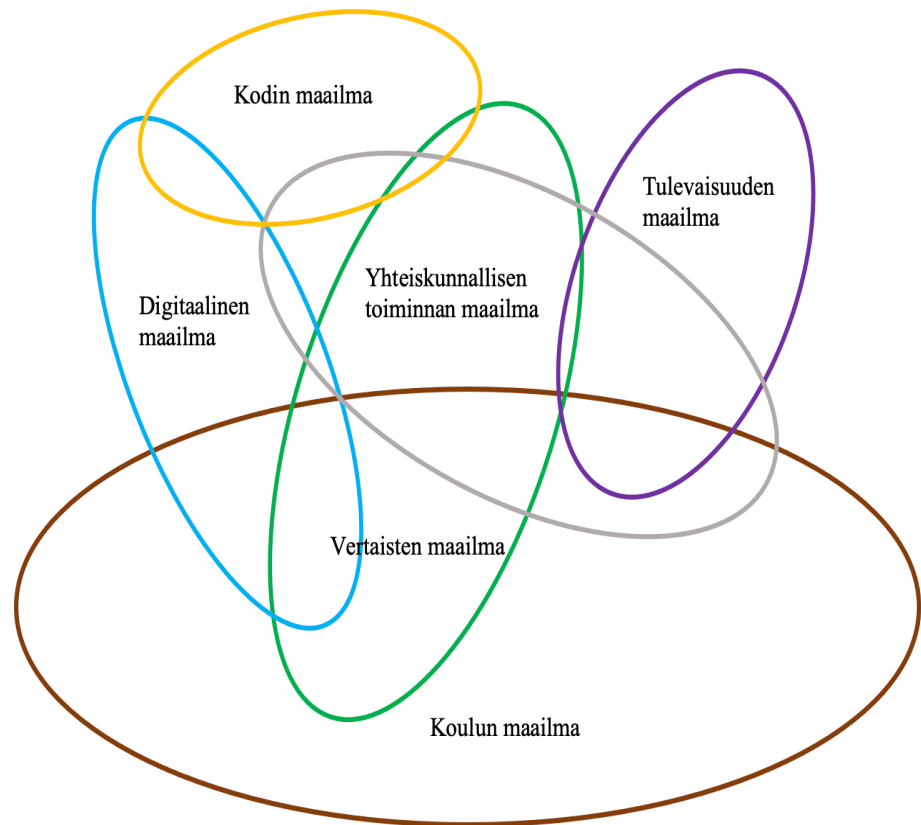
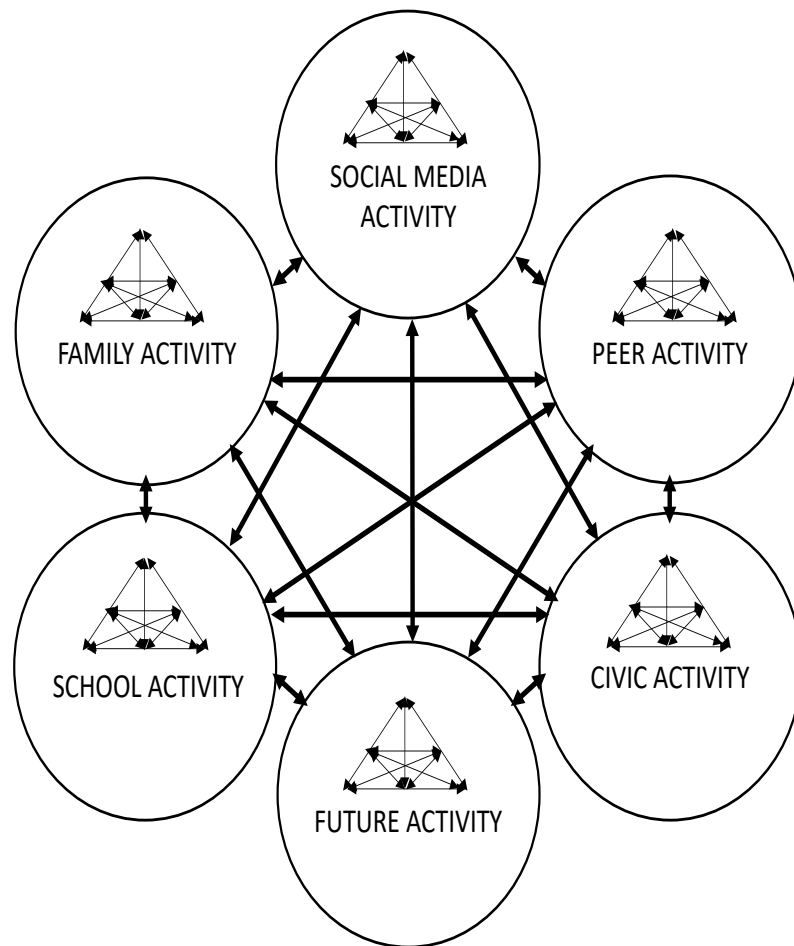

PIIA RUUTU 2023

Penn, 2005

Monien maailmojen malli

- Phelan, P., Davidson, A. L., & Cao, H. T. (1991)
- Phelan, P., Davidson, A. L., & Yu, H. C. (1998)
- > Nuoren monien maailmojen malli (*The Multiple Worlds of Adolescents*)
 - Eheät maailmat ja sujuvat siirtymät
 - Eriytyneet maailmat ja läpäisemättömät rajat
 - Opettajien kuvaukset nuorista, esimerkiksi "oikealla polulla olevat nuoret".
 - Kasvattajien yhteinen tehtävä on huolehtia, että kasvuyhteisöt (lapsen/nuoren maailmat) ovat ennakoitavia ja yhtenäisiä sekä niissä liikkuminen on sujuvaa.

Adolescents' six worlds as spheres of activity (Engeström, Rantavuori, Ruutu & Tapola-Haapala, 2022)

Merkitystä etsimässä tutkimushanke

KOULU
MAAILMOJEN
YHDISTÄJÄNÄ

Funds of
knowledge

Third space
learning

Hip hop
pedagogiikka

PIIA RUUTU 2022

Yhteisöllinen/tiedollinen vauraus

- Luis Moll, Cathy Amanti, Deborah Neff, ja Norma Gonzalez.
- *Funds of knowledge* lähestymistavassa oppilaat, heidän perheensä, koulun henkilökunta ja tutkijat rakentavat yhdessä koulua, jossa perheiden ja yhteisöjen tiedollista vaurautta aktiivisesti hyödynnetään.
- Tiedollinen vauraus on taitoja ja tietoja, jotka ovat historiallisesti kertyneitä ja kulttuurisesti kehittyneitä, esimerkiksi kieleen, käden taitoihin, musiikkiin, sosiaaliin käytäntöihin, aktivismiin ja perinteisiin liittyvät tiedot ja taidot
- Mahdollisuus löytää ja vahvistaa sellaisten lasten ja nuorten potentiaalia, joka jää helposti ”perinteisessä” koulussa tunnistamatta/hyödyntämättä.
- Työntekijät antropologeina: kyselyt, haastattelut ja kotikäynnit ja vierailut yhteisöissä
- ”Who am I” projektit ja portfoliot

Lähteenä: Moll, ym., 1992; Gontzáles ym., 2005

PIIA RUUTU 2023

Funds of Knowledge

Theorizing
Practices in
Households,
Communities,
and Classrooms

Edited by Norma González · Luis C. Moll · Cathy Amanti

Copyrighted Material

KOULUN
HENKILÖSTÖ
MAAILMOJEN
YHDISTÄJÄNÄ

- Selvitetään, mikä lapsille ja nuorille on tärkeää ja merkityksellistä:
 - > tunnustuksen antaminen
 - > myös konfliktiin asettumista, esimerkiksi ”*Slam School*” (Low, 2011)
- Miten hyödyntää lasten/nuorten, perheiden, naapuruston ja yhteisöjen voimavaroja opetuksessa ja koulun arjessa > mistä lähtee liikkeelle?
- Kontaktit ja yhteydet asuinalueella > kumppanuudet koulun ulkopuolella

PIIA RUUTU 2023

MITEN KOULU VOI
VAIKUTTA
SEURAAVIIN
ASIOIHIN?

Syrjintää kohtaavien yhteisöjen tiedollisen vaurauden hyödyntämistä edistää

- kyky ylläpitää toiveikkuutta esteiden ja raja-aitojen edessä
- kielellinen pääoma
- perheen kulttuurinen tieto
- ihmisten yhteisölliset verkostot
- kyky navigoida yhteiskunnassa
- kyky vastustaa syrjintää.

Lähde: Yosso (2005, 77-80)

AKTIVISMIN MAHDOLLISUUDET ESIMERKINÄ KORKALOVAARA

Tulossa artikkeli Haanpää ym.
Arjen utopia? Asukasaktiivisuuden
kollektiivista autoetnografiaa.

Vaaranlammen koulu Kiveliöntielle? Uuden koulun paikka jakaa mielipiteitä Korkalovaarassa

Uuden koulun paikaksi esitetään nykyistä Koulukuja 2:ta tai Kiveliöntien loppua. Vaaranlaella asuva Jyri Ruutu pitäisi siirtoa kohtalokkaana asuinalueelle.

Veera Vasara 17.12.2019 15:29

Lapin kansa 17.12.2019

Ei vain kylien kaupunki, vaan myös lähiöiden – Korkalovaara on jopa 6 000 rovaniemeläisen koti

Lähiöitä ei ole Rovaniemellä tunnistettu, sanoo Korkalovaarassa asuva tutkija ja asukasaktiivi Minni Haanpää. Kaupunginosakävelyiltä hän löysi myös tutkimusaiheen: korkalovaaralaisten tarinat rakkaasta kotiseudustaan.

Veera Vasara 04.01.2022 15:18 Päivitetty: 15:18

Lapin kansa 4.1.2022

PIIA RUUTU 2023

KOLMAS TILA OPPIMINEN (THIRD SPACE LEARNING)

- Kolmas tila hybridisenä tilana, joka tuottaa uudenlaista dialogia, merkitystä ja kulttuuria (Homi Bhabha, 1994)
- Thirdspace: Journeys to Los Angeles and other real- and- imagined places (Edward Soja, 1996)
- Joko/tai ajattelun hylkääminen > uusia ideoita ja uutta tietoa
- Kolmannen tilan kieli ja oppiminen luokkahuoneessa, esim. James Brown versus Board of education (Gutiérrez ym. 1995; Gutiérrez ym. 1999)
- Digitaaliset sovellukset, koulun ja kodin väliset tilat, esimerkiksi kerhotoiminta

PIIA RUUTU 2023

ESIMERKKEJÄ KOLMAS TILA JA FUNDS OF KNOWLEDGE YHDISTÄVÄSTÄ TUTKIMUKSESTA

- Moje ym. (2004): pitkä koulussa toteutettu etnografinen tutkimus
 - > perhe, yhteisöt, vertaiset, populaarikulttuuri
- Pahl & Kelly (2005): perheiden kirjallisuusluokat päiväkodissa ja koulussa
 - > lukeminen, tarinankerronta, kirjan tekeminen, perhekirjat, kartat jne.
- Cook (2005): oppimistilan rakentaminen ja roolileikit
 - > Tekstien rakentaminen kodissa ja päiväkodissa/koulussa kartan ja roolileikin pohjaksi
- Valmistumassa oleva Muutoslaboratorion interventiosta tehty oma tutkimukseni emeritusprofessori Yrjö Engeströmin kanssa > roolipelin kehittäminen ja pelaaminen Muutoslaboratorion työpajoissa

HIP HOP PEDAGOGIIKASTA

- Hip hop pedagogiikan edistäjä James Miles haaveili TEDx puheessaan 22.1.2020 koulusta, jossa opetus tarttuisi oppilaiden vastustuksesta huolimatta ”korvamadon” tavoin ja tavoittaisi yhä useampia lapsia ja nuoria, joita perinteinen kouluopetus ei tavoita.
- Hip hop liikkeen mahdollisuudet toimia kulttuurisena välineenä sosiaalisen tietoisuuden lisäämiseksi ja sosiaalisen toiminnan helpottamiseksi yhteisöjen tasolla (Ginwright ja Cammarota, 2002)
- Hip hop pedagogiikalla on vahva potentiaali rakentaa siltoja koulun ja kodin/asuinalueen yhteisöjen välille sekä viljellä yhteisöllistä vaurautta (Gosine ja Tabi, 2016)
- *Slam School* koulun muodollisen kielen ja Hip hop kielen yhteentörmäyksistä oppimista (Low, 2011)
- Kriittisten keskustelujen avulla tuetaan nuorten vastustuskykyä Hip hop liikkeen sisällä ilmeneviä epäkohtia ja sortavia käytäntöitä vastaan.

PIIA RUUTU 2023

OMA TARINA

Tuomas Kauhanen

tuomas.kauhanen@gmail.com

Kuva: Henry Salmi

MITEN PÄÄSTÄ ALKUUN?

- Lasta/nuorta tukevan liittouman muodostaminen
- Roolien vaihtaminen, ekspertit ja noviisit
- Monologeista dialogiin
- Kenen/keiden agenda ja logiikka
- Skriptien ja valtarakenteiden tarkastelu
- Epävarmuus ja konfliktit ovat olennainen osa oppimista
- Validoinnista tunnustuksen antamiseen
- Vapauden merkitys
- Vaatii turvallisuutta, joustavuutta, tasa- arvoisuutta ja luovuutta

PIIA RUUTU 2023

MAHDOLLISIA ALOITTEITA

- Eri maailmoja yhdistävät projektit
- Yhteiset työpajat ja retket
- Taiteen ja luovuuden hyödyntäminen > pajoissa lisää tästä
- Visualisointi: esimerkiksi kuvitetut teokset, kartat jne.
- Perheluokilla/projekteissa historiallinen ja kulttuurinen näkökulma

PIIA RUUTU 2023

JÄSENTÄMINEN

- Jäsentämisen merkityksestä
- Lapsen/nuoren osallistumisen tärkeys
- Yksilötyöskentely vai ryhmätilanne?
- Koulupäivän aikana vai verkostotyössä?
- Millaisia välineitä/ankkureita olisi hyvä käyttää > esimerkiksi kartta on erityisen vahva väline > miten taitavasti ja ajatuksella välineitä käytetään
- Onnistunut jäsentäminen
- Voimaantuminen ja toiveikkuus

PIIA RUUTU 2023

Kuva Pixabay

Muiden auttaminen	Jalkapallo	Vuoron odottaminen	Pitkään istuminen	Apulaisen tehtävät	Omat jutut. Legot + rakennuspalikat	Jännitä ja rentouta
Teknologioiden käyttö	Matematiikka	Käsin kirjoittaminen	Riidan selvittäminen	Annetaan aikaa / vaihtoehto	Oma paikka jonossa	Musiikin kuuntelu
Rakentelu	Omista ajatuksista kertominen	Meteli	Kaveri ärsyttää	Aikuisen tuki	Rauhoituspaikka	Nystyräpallo
Hyvä kaveri	Tsemppari					

Esimerkki värilaatikoilla (väripapereilla) toteutetusta jäsenyyksestä.

Lähde: Resetti-opas, s. 19 <https://www.valteri.fi/tuote/resetti-perheluokista-tukea-kasvatustilanteisiin-kotona-koulussa-ja-varhaiskasvatuksessa-resetti-toiminta-2017-2020/>

JÄSENTÄMISEN TOIMINNALLISIA MENETELMIÄ

- Väreillä, kuvilla, symboleilla, tarralapuilla jäsentäminen ja piirtäminen
 - Kartat, kollaasit
 - Dialogi
 - Mallittaminen
 - Tulevaisuustyöskentely
 - Yhteistoiminnallisia/fasilitoituja menetelmiä: me- we- us, galleriakävely, janat ja nelikentät, akvaariotyöskentely, tiekartat, väittämien arviointi, parihaastattelut, draaman hyödyntäminen jne.
- > Soveltamisen tärkeys lasten nuorten kanssa!**
- Mitä voi tehdä yksilötyöskentelynä ja mitä ryhmässä > **ryhmän turvallisuus**
 - Toiminnallisten menetelmien käyttöön ei saa liittyä pakottamista.

Harjoitukset sopivat monenlaisiin tarpeisiin, ei vain jäsentämiseen.

PIIA RUUTU 2023

KESKUSTELU

MITEN VOISIT HYÖDYNTÄÄ
ARJESSASI LUENNON
ESIMERKKEJÄ?

MILLAISIA ERITYISEN HYVIÄ
ANKKUREITA OLET LÖYTÄNYT
LASTEN JA NUORTEN KANSSA
KÄYTETTÄVÄKSI?

PIIA RUUTU 2023

KIRJALLISUUTTA/LÄHTEITÄ 1/2

- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development. Experiments by nature and design*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Engeström, Y., Rantavuori, P., Ruutu, P. & Tapola-Haapala, M. (2022). The hybridisation of adolescents' worlds as a source of developmental tensions: a study of discursive manifestations of contradictions. *Educational Review*.
- Bhabha, H., K. (1994). *The Location of Culture*. London: Routledge.
- Cook, M. (2005). 'A place of their own': creating a classroom 'third space' to support a continuum of text construction between home and school. *Literacy (Oxford, England)*, 39(2), 85-90.
- Ginwright, S., and J. Cammarota. (2002). "New Terrain in Youth Development: The Promise of a Social Justice Approach." *Social Justice*, 29(4), 82-95.
- González, N., Moll, L. & Amanti, C. (2005). *Funds of Knowledge. Theorizing Practices in Households, Communities and Classrooms*. London: Routledge.
- Gosine, K., & Tabi, E. (2016). Disrupting neoliberalism and bridging the multiple worlds of marginalized youth via Hip-Hop pedagogy: Contemplating possibilities. *Review of Education, Pedagogy, and Cultural Studies*, 38(5), 445-467.
- Gutiérrez, K., Rymes, B. & Larson, J. (1995). Script, counterscript, and underlife in the classroom: James Brown versus Brown v. Board of education. *Harvard educational review*, 1995, 65 (3), p.445-471.
- Gutiérrez, K. D., Baquedano-López, P., & Tejada, C. (1999). Rethinking diversity: Hybridity and hybrid language practices in the third space. *Mind, Culture, and Activity*, 6(4), 286-303.

KIRJALLISUUTTA/LÄHTEITÄ 2/2

- Low, B. E. (2011). *Slam School: Learning Through Conflict in the Hip-Hop and Spoken Word Classroom*. Redwood City, CA: Stanford.
- Moje, E., B., (2004). Working toward third space in content area literacy: An examination of everyday funds of knowledge and Discourse. *Reading research quarterly*, 39 (1), 38-70.
- Moll, L. C., Amanti, C., Neff, D., & Gonzalez, N. (1992). Funds of knowledge for teaching: Using a qualitative approach to connect homes and classrooms. *Theory Into Practice*, 31(2), 132-141.
- Pahl, K., & Kelly, S. (2005). Family literacy as a third space between home and school: some case studies of practice. *Literacy (Oxford, England)*, 39(2), 91-96.
- Phelan, P., Davidson, A. L., & Cao, H. T. (1991). Students' multiple worlds: Negotiating the boundaries of family, peer, and school cultures. *Anthropology & Education Quarterly*, 22(3), 224-250.
- Phelan, P., Davidson, A. L., & Yu, H. C. (1998). *Adolescents' worlds: Negotiating family, peers, and school*. Teachers College Press.
- Ruutu, P. (2019). *Psykiatrisessa erikoissairanhoidossa hoidettujen lasten ja nuorten koulunkäynnin tukeminen perusopetuksessa ja sairaalaopetuksen koetut vaikutukset*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- Ruutu, P. & Engestöm, Y. (viimeistelyssä). Third Space Learning in School - Developing a Tabletop Role-Playing Game in a Change Laboratory Intervention.
- Soja, E. W. (1996). *Thirdspace. Journeys to Los Angeles and Other Real-and-Imagined Places*. Blackwell.
- Yosso, T. J. (2005). "Whose Culture Has Capital? A Critical Race Theory Discussion of Community Cultural Wealth." *Race, Ethnicity, and Education* 8 (1), 69-91.

Onpa mukava tavata sinut
Olet varmasti tosi kiva tyyppi.
Näytät rohkealta. Sinussa on selvästi paljon sisukkuutta.

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

Kaisa Vuorinen

- FT, erityisluokanopettaja
University of Helsinki,
- Faculty of Educational Sciences
- CEO, Perustaja
- Positive Learning
- kaisa@positive.fi
- kaisavuorinen.com

MYÖTÄTUNTO

SINNIKKYYS

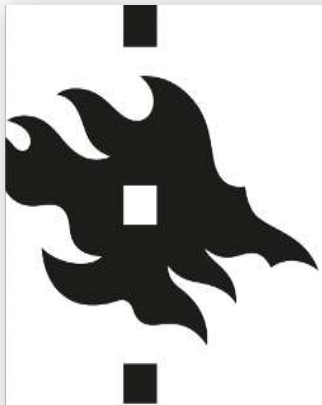
OPPIMISEN ILO

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

UNIVERSITY OF HELSINKI
FACULTY OF EDUCATIONAL SCIENCES

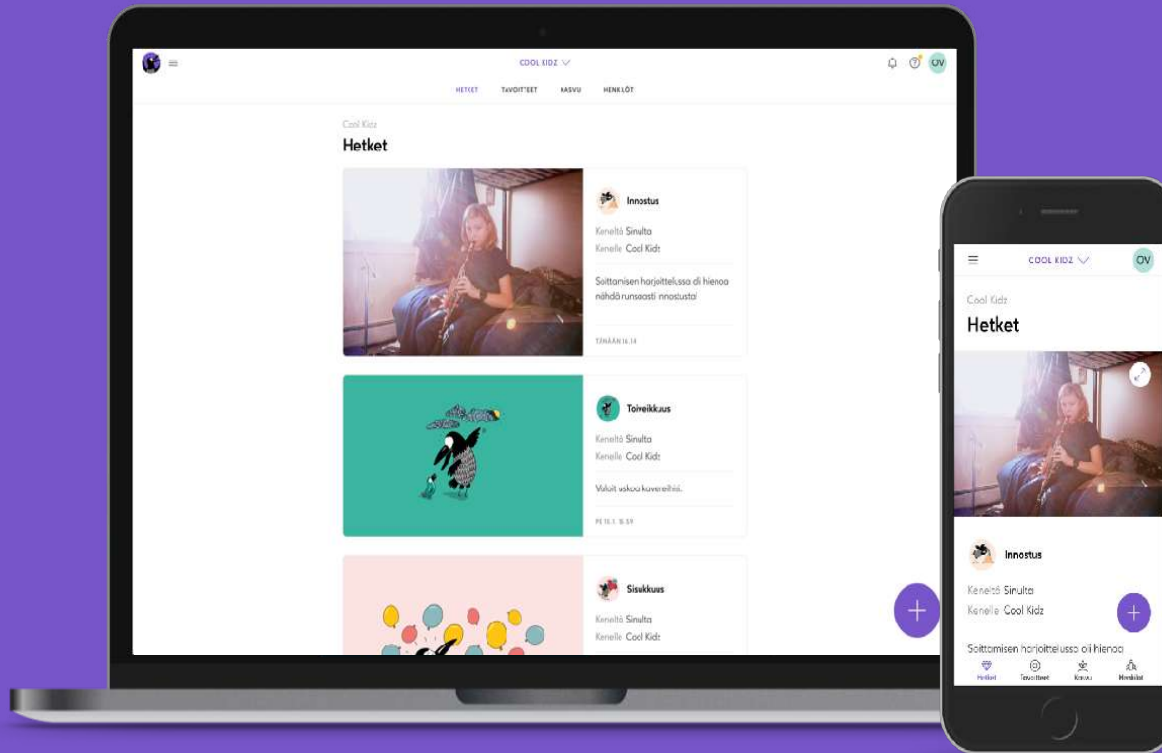
CHARACTER STRENGTH INTERVENTIONS
INTRODUCING, DEVELOPING, AND STUDYING
CHARACTER STRENGTH TEACHING IN
FINNISH EDUCATION

KAISA VUORINEN

Huomaa hyvä![®]

huomaaHYVA.app
seethegood.app

Parin kanssa

Mikä meni
hyvin tänään?

Mikä luo
sinulle toivoa?

Mikä vielä
mietityttää?

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

OMAT VAHVUUTENI

Mieti tilannetta, jossa olet onnistunut tällä tai viime viikolla.

Onnistuminen on voinut tapahtua töissä, vapaa-ajalla, perheen kanssa tai ystävyysuhteissa.

- Mikä onnistumisessa oli sinulle tärkeintä?
- Entä, mitä onnistumisen kokeminen edellytti eli millainen oli ympäristö, seura ja oma mielialasi?
- Mitä luontevahvuuksiasi käytit onnistumisen tukena?
- Konkretisoi ja sanallista omia vahvuuksiasi, joita tilanteessa hyödynsit.
- Mieti, miten omien vahvuuksiesi hyödyntäminen vahvisti sinua, entä toisia?
- Miten voisit käyttää tätä tietoa hyväksesi tulevalla viikolla?

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

HY+ KOULUTUS-
JA KEHITTÄMIS-
PALVELUT

Onnellisuus eli subjektiivinen hyvinvointi

Elämäntyytyväisyys, positiiviset ja negatiiviset affektit

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

Please take responsibility for the energy you bring into this space.

Your words matter. Your behaviors matter. Our students and our teams matter.

Take a slow, deep breath and make sure your energy is in check before entering.

Thank you.

HY+ KOULUTUS-
JA KEHITTÄMIS-
PALVELUT

NEGATIVES

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

SHOUT!

positives whisper

3:1

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

HY+ KOULUTUS-
JA KEHITTÄMIS-
PALVELUT

Positive emotions

Sensitivity to social cues

Social connectedness

Autonomic regulation & Health

Oxytocin
Vagus

How positive emotions build physical health: perceived positive social connections account for the upward spiral between positive emotions and vagal tone.

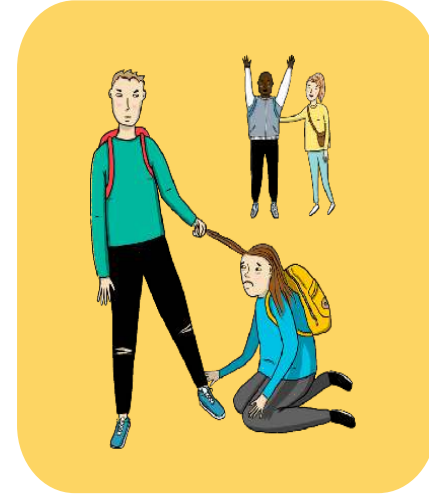
Kok... & Fredrickson, 2013.

Psychol Sci. 2013 Jul 1;24(7):1123-32

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

"Rakenna vahvuuksilleni, älä märehdi heikkouksiani."

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

Huomaa hyvä![®]

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

Sinun vahvuutesi on..
Arvostan miten usein...
Arvostan sinussa...
Sinulta olen oppinut...
Kiva nähdä kun sinä...
Huomasin että...

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

NÄKÖKULMAN-
OTTOKYKY

RAKKAUS

SINNIKKYYS

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

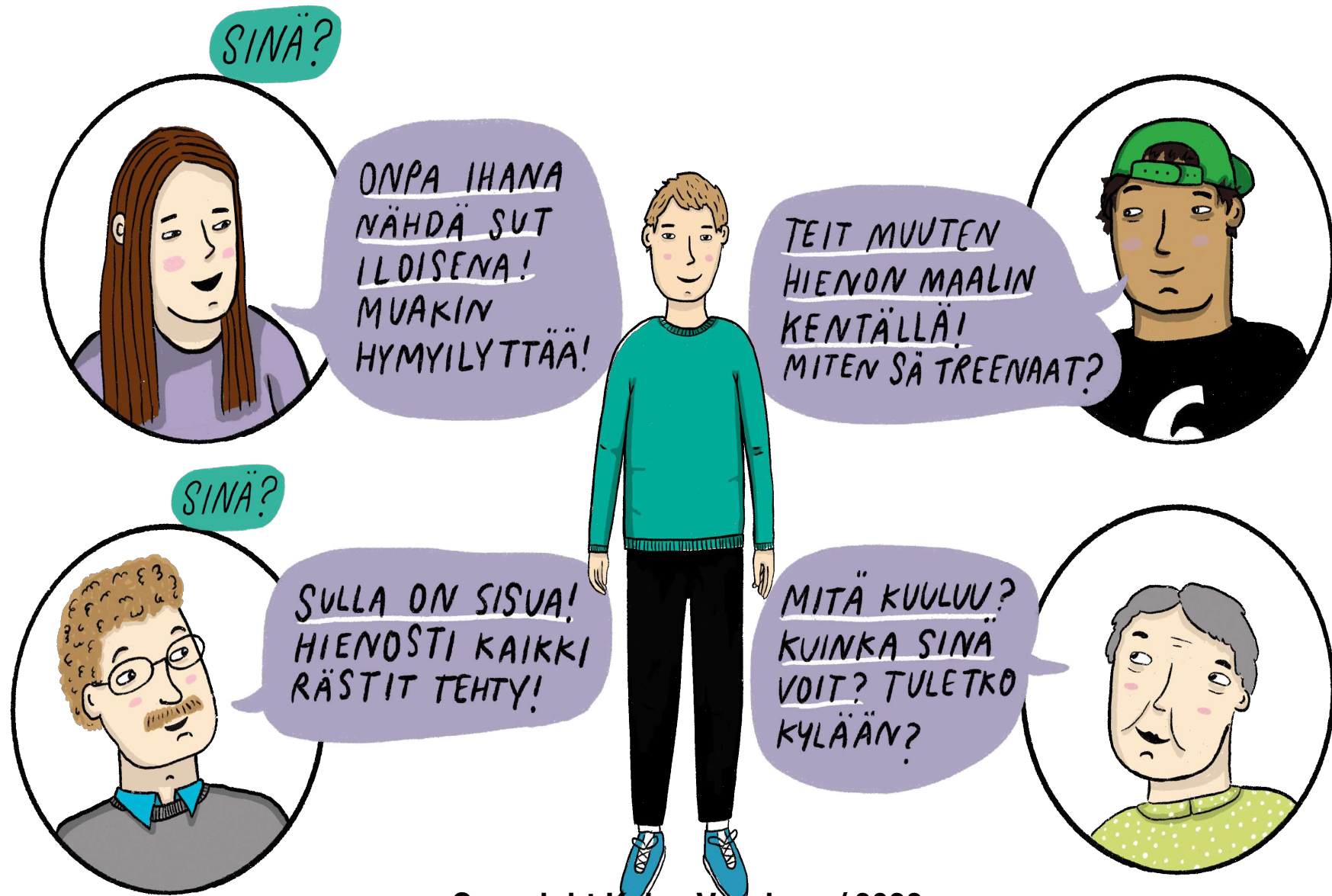

RYHMÄTYÖ-
-TAIDOT

MYÖTÄ-
INTO

HUUMORIN-
TAJU

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

HUOMAA HYVÄÄ!

1. Kuvaile, millä tavoin toinen on nähnyt vaivaa jonkin asian eteen. Mitä vahvuuksia hän on käyttänyt.
2. Kuvaile, millä tavoin toisen vahvuudet tai panos helpottaa sinun ja muiden elämää ja tilannetta
3. Kiitä vilpittömästi. Anna vahvuuksiesi loistaa!

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

Huomaa hyvä rakentuu seuraavasti

- 1 Vahvuusmieli**
Kiinnität aktiivisesti huomiota myönteiseen toimintaan.
- 2 Vahvuuskieli**
Huomioit käytetyt vahvuudet ja sanallistat ne kannustavaksi palautteeksi.
- 3 Vahvuusdokumentointi**
Tallennettujen havaintojen avulla luot onnistumisen historiaa.

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

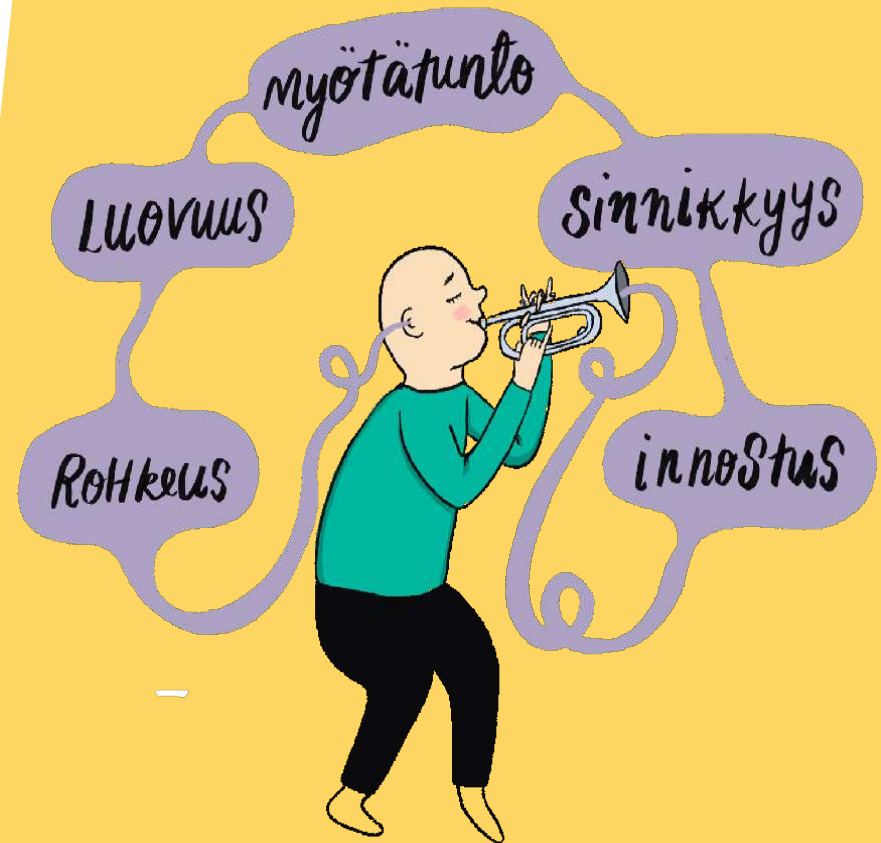
Ydinvahvuudet

Näihin pohjautuen yksilö pääsee parhaimpaansa ja voi käyttää vahvuuksiaan myös koko yhteisön hyväksi.

Samatenkin yhteisö voi toimia siten, että jokaisen vahvuudet pääsevät esiin.

Sointu, Uusitalo & Vuorinen, 2024.

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

What's ~~wrong~~ right with you?

www.icehearts.fi

*Meistä kukaan ei mene pilalle
arvostuksesta
ja positiivisesta
palautteesta.*

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

Mitä tulee
paikalle, kun
sinä tulet
paikalle?

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

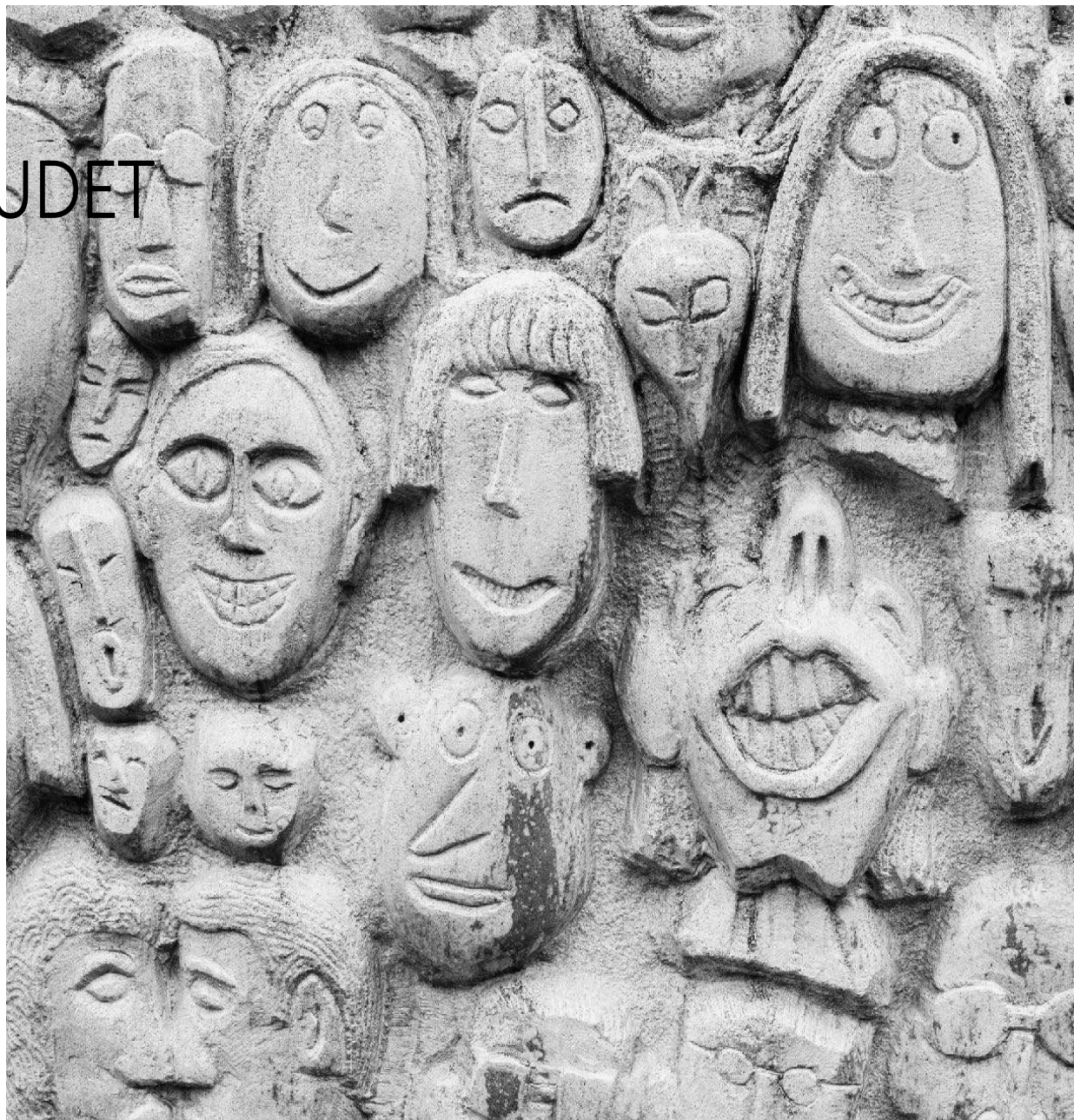
ROHKEUS
LUOVUUS
Rehellisyys
KIITOLLISUUS
Itsesäätely
Innostus
YSTÄVÄLLISYYS
Rakkaus♥
REILUUS
KAUNEUDEN JA ERINOMAISUUDEN ARVOSTUS
HENGELLISYYS
Näkökulmanottokyky
MYÖTÄTUNTO
Toiveikkaus
HARKITSEVAISUUS
Ryhmätyötaidot
JOHTAJUUS
Arviointikyky
SISUKKUUS
Anteeksiantavuus
OPPIMISEN ILO
Vaativattomuus
Huumorintaju
SINNIKKYYS
UTELIAISUUS
SOSIAALINEN ÄLYKKYYS

LUONTEENVAHVUUDET

- Niitä arvostetaan lähes jokaisessa kulttuurissa
- Niitä arvostetaan niiden itsensä vuoksi, ei vain keinona jonkin muun saavuttamiseksi
- Ne ovat muovautuvia ja opittavissa olevia
- Ne perustuvat kuuteen universaaliin hyveeseen: VIISAUS, ROHKEUS, INHIMILLISYYS, OIKEUDENMUKAISUUS, KOHTUULLISUUS ja HENKISYYS

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

Mitä sinusta kerrotaan eläkejuhlissasi?

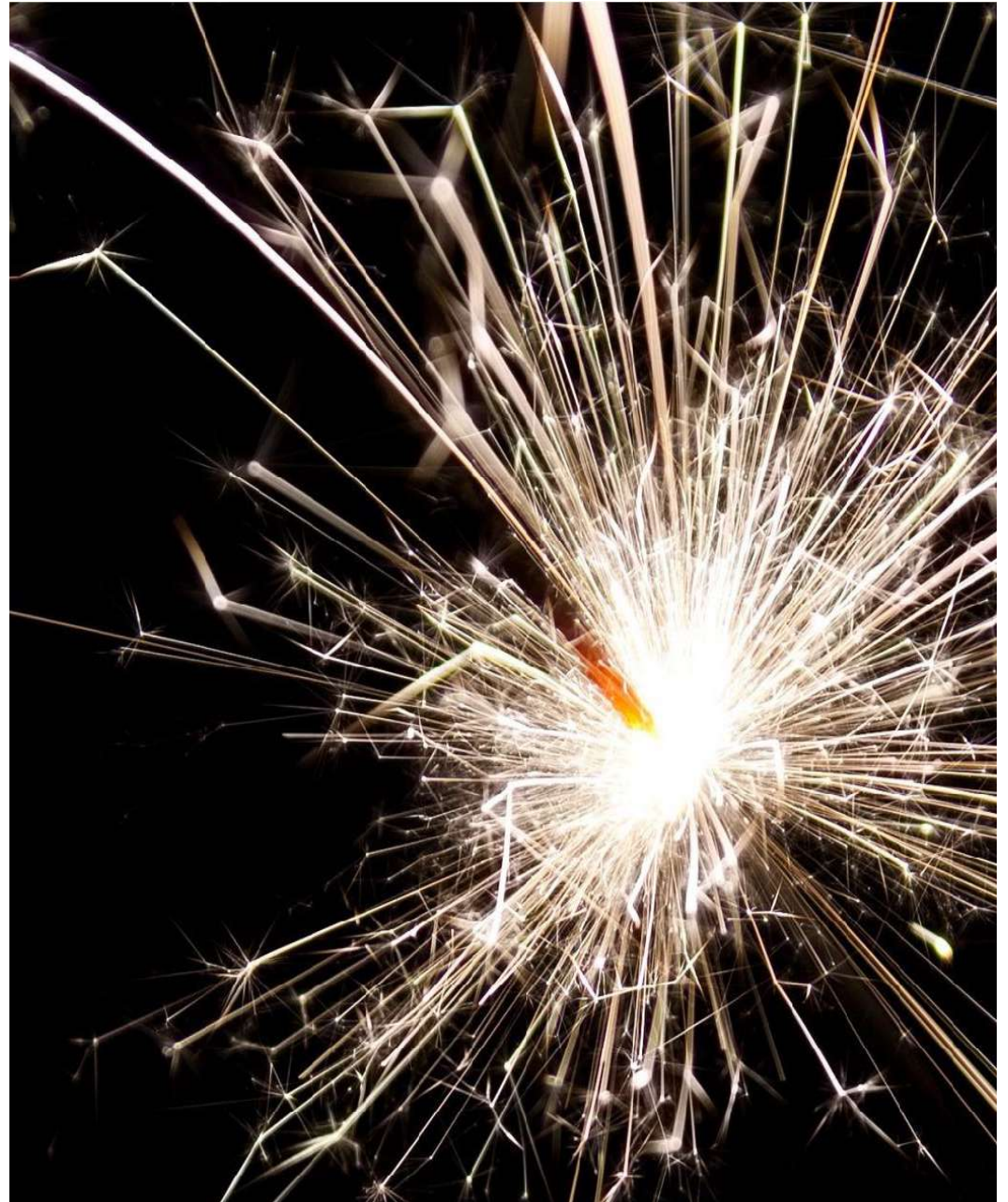
Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

YDINVAHVUUDET

Parin kanssa

- Mistä innostun?
- Mikä tuntuu kevyeltä?
- Mistä saan kiitosta?
- Mihin minulta pyydetään apua?
- Mitä tehdessä aika ja paikka unohtuvat ja pääset flow-tilaan?

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

Sointu, Uusitalo & Vuorinen, 2024.

Useimmiten menestymme juuri vahvuksiamme käyttämällä, ja yhteisöissä yksilöiden vahvuudet kannattelevat ja kehittävät kokonaisuutta ja tekevät yhteisöstä parhaimmillaan monipuolisesti toimivan.

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

Panosta vahvuksiisi.
Kasvat eniten
niillä alueilla,
joilla olet jo
vahva.

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

Vahvuudet eivät ole asioita,
joissa on hyvä ja heikkoudet
niitä, joissa sattuu olemaan
huono.

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

Sen sijaan vahvuus on asia, joka tekee kantajastaan vahvan,
kun taas heikkoudet toimivat päinvastaisesti.

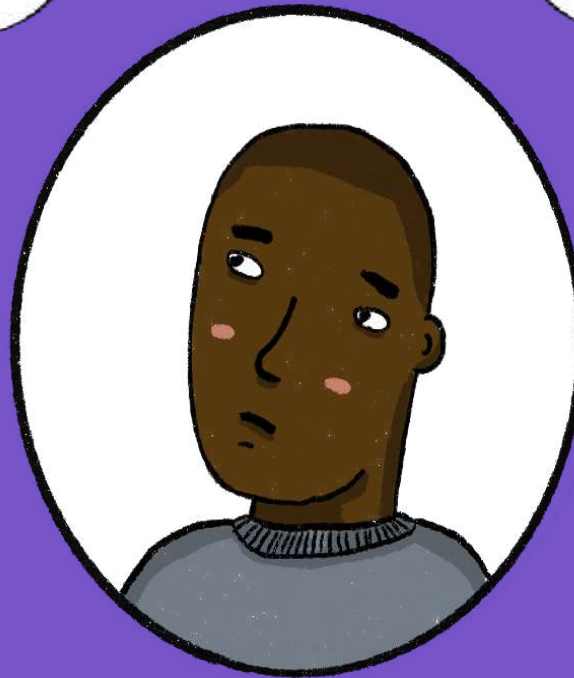
Kerro jokin myönteinen asia itsestäsi

Missä minä olen hyvä ?

Mitä tykkään tehdä?

Mitä minä osaan hyvin?

Mitkä ovat minun vahvuuksiani?

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

Vahvuudet liittyvät lapsen omaan itsearvostukseen ja siihen arvostukseen, joita hänen ympärillään olevat ihmiset lasta kohtaan osoittavat.

Vahvuuksien huomioiminen ja niistä palautteen saaminen aikuisilta rohkaisevat ja tuottavat myönteisiä tunteita, jotka toimivat voimavaroina ja resursseina.

Sointu, Uusitalo & Vuorinen, 2023.

Copyright Kaisa Vuorinen / 2023

♥ AURIN-
KOISTA
PÄIVÄÄ

♥ ILOISIA
AJATUKSIA
SINULLE

♥ SUUKKO-
JA
SULLE

♥ KIITOS
ETTÄ OLET
SIINÄ

♥ SUUKKO-
JA
SULLE

♥ SÄ OOT
SÖPÖ

♥ VOIMAHALI
SULLE

♥ OLET
VARMASTI
ROHKEA

♥ OLET
KOMEA/
KAUNIS

♥ OLET
ILOISEN
NÄKÖINEN
KAVERI

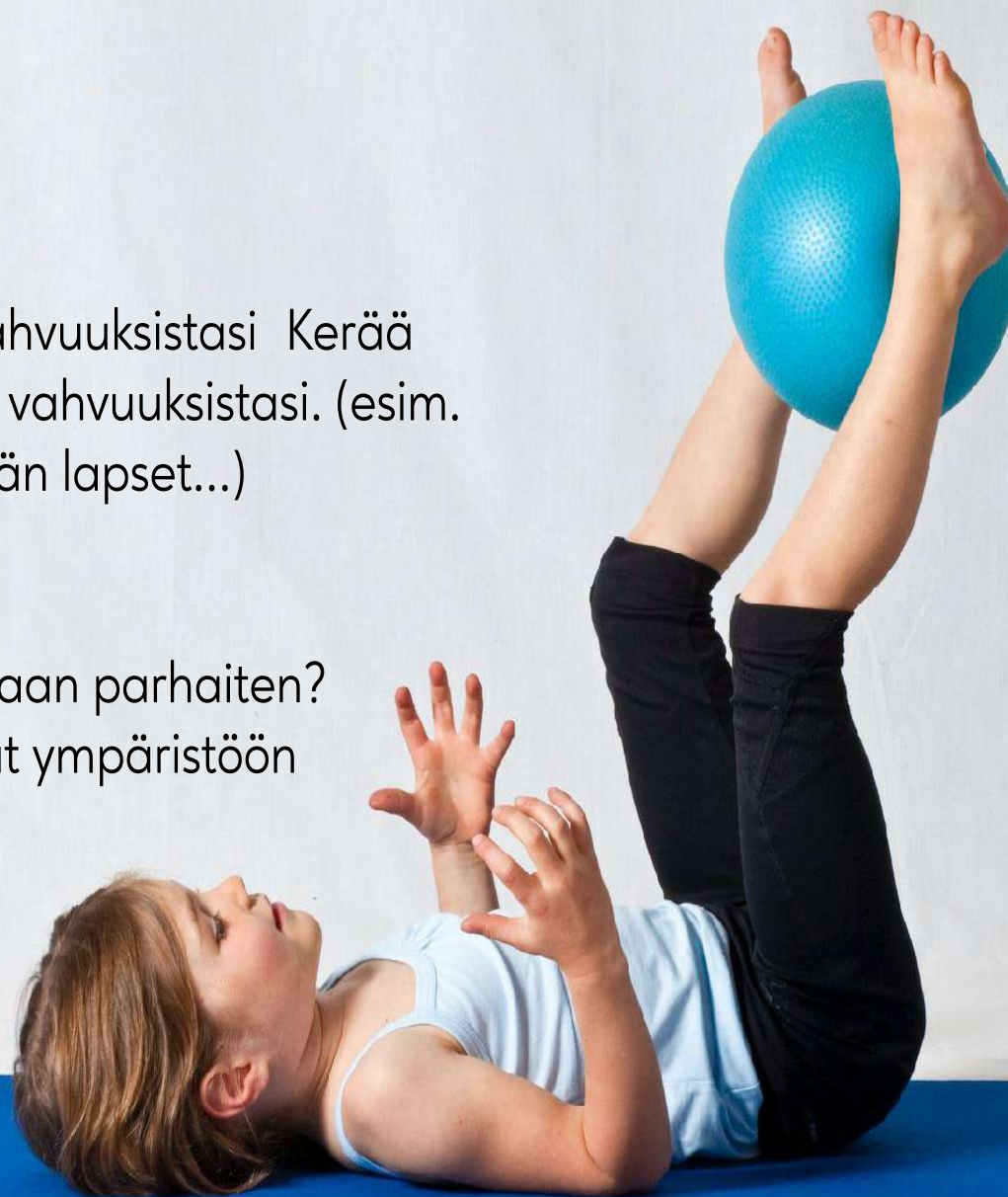
♥ OLET
ILOISEN
NÄKÖINEN
KAVERI

♥ HANAA
TALVIPÄIVÄÄ
SINULLE

Aloita näin

- Pyydä palautetta omista ydinvahvuuksistasi Kerää viideltä eri ihmiseltä palautetta vahvuuksistasi. (esim. sisko, äiti, ystävä, esimies, ryhmän lapset...)
- Mitä uutta opit?
- Mikä siinä on sinulle tärkeää?
- Millaisista asioista sinut muistetaan parhaiten?
- Mitä hyvää vahvuutesi tuottavat ympäristöön palautteiden perusteella?

go.seethegood.app

Huomaa hyvä!

5A

RYHMÄN HETKET OPPILAIDEN HETKET TAVOITTEET KASVU HENKILÖT

Oletko huomannut onnistumisen hetkiä?

5A on valmis ottamaan vastaan palautetta vahvuuksista!

Tallenna hetki

